

תקע בשופר גדול לחרותנו

שנת גאולה ונצחון

לחילי צבא ההגנה לישראל
למטה חיל-הים,
לימאים
באניות, בבוסיים, במחנות
ובאשר הם שם!
שאז ברכה
לשנה החדשה
ה-תש"ט

מערכת
"חיל-הים"

הפיל היפה

אוקטובר 1948

חוברת ד.

תשרי תש"ט

לקראת השנה החדשה

אנחנו פוגשים את שנת תש"ט באמונה כי רב כחנו להפכות באויב בכל מקום שנפגשו בו. אין זה בטחון שבהתפארות. שלא באויבנו, המקימים צי מלחמה עשרות בשנים, היינו אנחנו חייבים לבנות את צי ישראל בסערה, ובנינו. ומן הסערה הזאת חנה עולה וצומח איש הים היהודי המיוחד. מן הסערה הזאת יתגדל ויתקדש הלוחם הישראלי עד הרוח וגדל-הכוח. מתוך הסערה עלינו להתעלות ולהיות ראויים לזכות הגדולה שנפלה בחלקנו להיות ראשונים למקימי הכוח הזה בים.

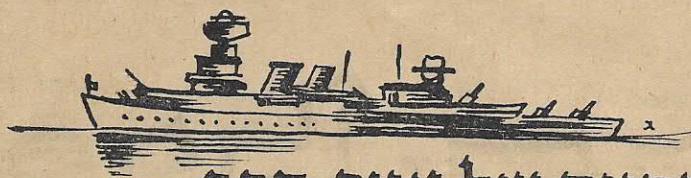
זכות ראשונות זאת — חובה גדולה היא. והחובה היא: נאמנות לערכים היסודיים של אומה נבנית; נאמנות לערכי המוסר אותן טפחה תנועת ההתחדשות בישראל; נאמנות למדינה ולממשלתה, לכל ממשלה שתקרא על ידי העם לבחן במדינה.

איש הים היהודי נתבע להיות מיוחד ברוחו ובנאמנותו. עלינו להיות ככל הגויים בכח, בציוה, ביכולת לעשות מלאכה במים רבים, אך עלינו לחנך את עצמנו שלא להיות ככל הגויים בדרכי ההתנהגות הידועים לגנאי של איש הים שלהם. עלינו להאבק עם כל גלוי של חיקוי דרכיהם הגרועים של הגויים ולדעת לעמוד מול פיתויים ובשלונות.

בסערה הקימונו את כל אשר עמנו חיים. עלינו להיות ראויים לשעה הגדולה שאנחנו עומדים בתוכה, כיאה לדור הנושא על שכמו עול שליחות של עם הפורק עולו של שעבוד ומכונן מדינתו למען חיים מתוכנים ומיובים. ולא יכון עם ולא תכון מדינה לבטח אם לא יתעלה האדם היחיד, כל אדם יחיד בתוכה, עד כדי היות אחד הנושאים ביושר ובאמונה ובחקרבה את משימת הדור לגאולה ופדות.

ג. ז"ק

ראש השרות

על ספונה של אנית-קרב

הרי אנו נמצאים עתה על ספונה של אנית-קרב ישראלית ובה שורר משטר צבאי מלא וכל הכבוד לראשה, לקבר-ניטה, לקפיטן של האניה!

חולקים לנו כבוד

מנהג הוא בין יורדי ים, שאם עוברת אנית מלחמה לפניך ואניתך אנית סוחר היא, עליך לחלוק לה לראשונה כבוד. תצדיע בפני אנית המלחמה. נוהג בין לאומי הוא מאז מהלכות אניות-מלחמה בימים. והדבר נעשה בצורה פשוטה. רב המלחים עומד ליד התורן, שעליו מתנוסס הדגלה של האניה, וכאשר עוברת אנית המלחמה, הוא מוריד את הדגל מהתורן ומחכה עד שאנית המלחמה מורידה אף היא את דגלה ומרימה אותו שוב, ורק אז ישיב רב המלחים את הדגל למקומו. שנים רבות נהגו כך מלחים יהודים בציי עולם זרים, באניות סוחר שונות חלקנו כבוד לאניות-קרב זרות. עתה אנו עובדים בלב ימים ובדרך אנו פוגשים באניות סוחר זרות והן חולקות לנו כבוד.

והותנו ברורה, הדגל, דגלנו הלאומי מתנוסס ברמה, לאומיותנו ברורה ומוחלטת, הננו ישראליים; אניתנו אנית קרב ישראלית והם חולקים לנו כבוד.

והלב מתרגש והעינים דומעות.

הנה עברו על פנינו אניות נורכיות, שודיות, קנדיות, תורכיות — הנוהג הוא אחד, חולקים לנו כבוד ואנו משיבים בכבוד. ההתרגשות אז עצומה, אף החבר ריא מגלה סימני התרגשות ולמען האמת גם הקפיטן שלנו אינו יכול לעצור ברוחו ומפעם לפעם הוא מגמגם: „הם חולקים לנו כבוד...”

ל„מעוז” ולקברניטה

— — — בעוד הצפירה נשמעת, ניתקה אנית המלחמה שלנו את עוגנה ואנו יצאנו לדרך.

מרחבים, שמים תכולים ושיקשוק מכונות מונוטוני מלווה את נסיעתנו המרסוערת בלב-ים. הפלגת-בכורה היא זו לאחת מאניות הקרב הישראליות, ורחב הלב ושמת.

על גשר הפיקוד ניצב עתה הקפיטן וחבר עוזריו, הוא נותן את הוראותיו האחרונות לקראת ההפלגה. אתה מציץ בפני הקפיטן וזוכר: בעבר הרחוק, שיחקנו שנינו בגולים והתרוצצנו יחפים על חולותיה של תל-אביב המתרחבת, מי פילל אז שכך תהיה „אי-פעם” פגישתנו בלב-ים?

פניו רציניים, ניכר שאף הוא, הקפיטן, נרגש במקצת, סוף סוף נסיעת-בתולים היא ואף קפיטן אינו זוכה לכך יום יום. בגרות ונסיון רב נסוכים על פנים אלה, אם כי פה ושם עוד טבועים קוי ילדות. „מאז השיט על הירקון כבר הספקתי לעבור אוקינוסים וארצות רבות, כבר שרתי באניות שונות, התחלתי כעוזר למלה, נער הייתי אז, ולבסוף גמרתי את בית הספר הימי באנגליה והוסמכתי לקפיטן!” — אומר הוא אגב שיחה.

ואתה צא ולמד! איש ים מוסמך לפניך, הזהר נא מלקרוא לו בשם יענק'לה, כפי שהיה נקרא פעם. וכשאתה מדבר אליו, אנא, אל תשכח להקדים ולומר לו את כינויו המלא: קפיטן. כגון, קפיטן כלום אפשר לעשות כך וכך, קפיטן, אולי תסכים לפעולה זו וזו, ואין הדברים נאמר רים הלילה בגנותו של נוהג זה. אדרכא,

— זו למה — איני מתאפק ושואל.
— שש צפירות, סימן הוא שחולקים
אנו כבוד לתל-אביב, — משיב הקפיטן
ופניו זוהרים.

וקול הצפירות מחריש אזנים, צפירה
ראשונה, צפירה שניה, שלישית ושי-
שית. — — —

אנו חולקים לך כבוד תל-אביב! —
מתי זכתה לה עירנו לכבוד זה?

וכשאנו חוזרים אל מעגן הסירות בנמל
תל-אביב, סובבים אותנו סירות מוטור
יהודיות, בכמה אהבה סובבים את האניה,
הנה הן מתרפקות על דפנות האניה ונד-
מה לרגע, כי הן חובקות את אחותן
הבכירה.

והבחורים המלחים מצטחקים לקראת
הירידה לחוף. חג עתה באניה, לאחר
עבודה מאומצת בכל שעות ההפלגה
מקבלים עתה הבחורים חופשה קצרה
לשם בילוי בעיר; כולם לובשים חג
בבגדי הלובן שעליהם, בגדים רשמיים
של מלחים ישראליים בצי ישראל.

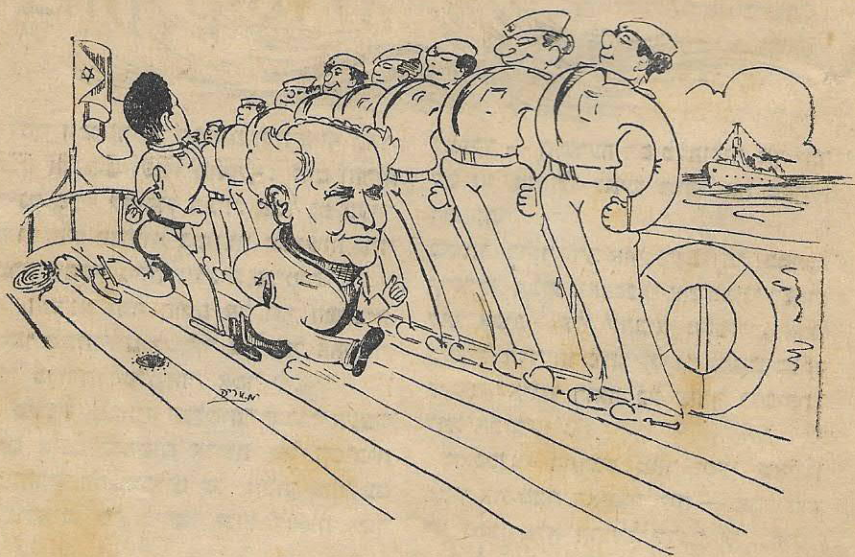
אחד אחד אנו קופצים אל תוך הסירה,
כשפנינו אל העיר הסואנת, ומחאניה
מנפנפות ידים וקריאות גיל נשמעות
יוסף אוליצקי בלב ים.

רק אחת, זועפת, נרגזת, עברה על
פנינו מבלי לחלוק לנו כבוד, היתה זו
אנית סוחר... בריטית.

אנו חולקים כבוד לתל-אביב

לאחר נסיעה ארוכה אנו מגיעים לחופי
תל-אביב, החבריא מגלה רצון עז לרדת
העירה. הקפיטן, אף הוא אינו עוצר
ברוחו, גם הוא רוצה לרדת אל... אמא.
וכך הוחלט בהתיעצות חבר הקצינים
להפסיק לכמה שעות את הנסיעה ולרדת
„לזמן קצר" לתל-אביב.

ולפי הוראות הקברניט מופנה חרטומה
של האניה אל נמל תל-אביב ורגעים חול-
פים ותל-אביב על בתיה הגבוהים ועל
חולותיה המבהיקים מתגלית בכל זוהרה.
השעה שעת שקיעת החמה, דמדומי
ערב. מבעד למשקפת אנו מבחינים בטיי-
לים רבים על החוף כשהם מצביעים על
האניה שלנו, הלב מתמוגג מנחת. למראה
הקהל הרב בחוף, פוקד הקפיטן לנוע
לאורכו של החוף, „למען יראו וידעו".
גאה ובוטחת עושה האניה דרכה מנמל
תל-אביב עד נמל יפו ובאמצע הדרך
כשאנו מגיעים לרחבת הרברט סמואל
ורחוב אלנבי נשקף לעומתנו, פוקד הקפי-
טן על שש צפירות ממושכות.

הַנָּגִי יָנִיס בְּנוֹ שֶׁל סֶטֶס
וַחֲתָן בֵּית בּוֹקוֹבֶלֶס.
עוֹשֵׁי רָעִי, לְעִבּוּדָה!
חוֹשׁוּ אֶל פְּנֵי הַסְּפִינָה!
שִׁפְכוּ דָם הַתְּרָפִים, שִׁפְכוּ!
אֶל תְּחוֹסוֹ עַל הַכּוֹפְרִים!

אֶךְ בְּהִשְׁכַּל תַּטּ וּבִינָה
הָאֵנִיָּה אֶת חֲרָטְמָה.
אוֹלָם יָנִיס קִפְץ עָלָה
עַל הַסַּפּוֹן, חֲרָבוֹ בִּידוֹ
נִטְפוּ פְּנֵי הַתְּקֵרָה דָּמִים,
הָאֲדִימוּ פְּנֵי הַנָּעִלִים.
אֵלֶּה! אֵלֶּה! בִּקְשׁוּ כַּחֲמִים
כָּל הַכּוֹפְרִים, כָּרְעוּ בָּרָךְ.
«חַיִּים רָעִים», קָרָא מִנְצָחָם,
הֵן נִכּוֹנוּ לְמִנְצָחִים!»

ש. טשרניחובסקי

זה יותר ממאה שנה, שהיונים נעשו שוב
עם עומד ברשות עצמו. באותה תקופה נוצרו
כמה וכמה שירים עממיים, מלאים שירה
וועמת ואהבת חופש וארץ מולדת.
הננו מביאים כאן אחד משירים אלה
מתורגם ע"י משוררנו ש. צ'רניחובסקי.

סְפִינָה שְׁחוּרָה חוֹצָה גִלְיָה,
שָׁטָה סְמוּךְ לַחֹף כַּפְנִדְרָה,
וַעֲלִיָּה קָלְעִים שְׁחוּרִים,
וַעֲלִיָּהֶם תְּכֵלֶ שָׁמַיִם.
פָּגְצָה בָּהּ אֵנִיָּה תְּרָפִית,
הִגְלִי שְׁנֵי מִבְּרִיק נּוֹפְפִים.
«הוֹרֵד אֶת הַקָּלְעִים תִּיכָף!
הוֹרֵד מִפְּרִשֵׁי הַסְּפִינָה!»
— לֹא, לֹא אוֹרִיד אֶת הַקָּלְעִים
לֹא אוֹרִידָה אֶת מִפְּרִשֵׁי!
מָה עָלִי תַּאֲזִים אִיִּם
כָּעַל פְּקִינִית, בַּת הַרְדָּה!

בחוף קיסריה

למפקד — והצדעה הם מלהוכיר. אך יחד
עם זה, אוי לו לאיש שיפר את פקודת
המפקד.
באותו בוקר רבי־אור, שבליתי במחנה
קיסריה, הביע האפסנאי את רצונו לנסוע
לתל־אביב. „עלי להביא מחצלות, ארון
בשביל חדר־תרבות, עלי...” וסגן־המפקד
פסק: „אינני רואה כל צורך בנסיעתך
לתל־אביב.”

האפסנאי התרגש מאד וטען שאיננו
מבין את סבת האיסור הזה — אבל הוא
לא נסע, אלא התחיל לדבר על „פולי־

סגן־המפקד של המחנה היה עייף מאד,
פניו אדומים ועורו מתקלף: הים והרוח
אינם מכון לטיפול בעור. אבל גם בעיי־
פותו היו תנועות בטוחות וגמישות, וה־
ברק שבעין גילה עירנות פנימית.
„המחנה הזה הוקם על ידי הפלמ״ח,
ואנו משתדלים לשמור בו, ככל האפשר,
על מסורת הפלמ״ח”, אמר לי.
פירוש „מסורת הפלמ״ח” ידוע: הקצי־
נים אינם לובשים ארשת של חשיבות
מיוחדת, הם אוכלים על שולחן אחד עם
הטוראים, כל טוראי יכול לפנות ישר

על התחמקויותיו הקטנות של חברו...
 כשפזרו את הפלוגה, התבלטו רבים מחבר
 ריה בפלוגות אחרות, ואף הצטיינו בסדר
 ובמשמעת. נראה מה שהולם את ראובן,
 אינו הולם את שמעון.

הטבח הוא דתי, והאוכל כשר...
 כל קורס חדש מביא אתו בעיות
 חדשות. הנה, שלחו לקיסריה פלוגה של
 בחורים דתיים. הללו הראו מיד שהם
 יכולים להיות ימאים מצוינים: יש להם
 רצון טוב, והתלהבות חסידית ממש בלמור
 דיהם. אבל מובן מאליו שלא רצו לאכול
 בשר וחלב באותם הכלים! ולא אכלו!
 האפסנאי הראשי לא רצה תחילה לדעת
 מאומה: התקן למטבח אינו מכיר בשתי
 מערכות כלים! והתחיל ויכוח ארוך בין
 המחנה והמטה הראשי — עד שלבסוף
 נצחו הדתיים. עכשיו הטבח הוא דתי,
 והאוכל כשר למהדרין מן המהדרין —
 והבחורים שבעים כולם.
 והבחורים בקיסריה רוצים לאכול —
 והרבה! כי הם מוציאים מרץ־איתנים
 באימוניהם. חתירה, ומפרש, ואמונים ב־
 נשק — אדם חוזר אחר־כך למחנה
 סחוט כלימון, והזיעה ניגרת ממנו כמים...
 ונראה, כי כוח אינו חסר לבחורי
 קיסריה... כי הנה, אנשי הקורס הקודם
 השאירו מוכרת בחדר־התרבות היפה —
 שברו את השולחן. סימן שהיתה להם
 יד חזקה...

טיקה" והודיע כי הוא הולך לישון. הוא
 לא רגז כי אם חייך — כי גם הוא ידע,
 בודאי, בלבו, שאין הכרח בנסיעתו זו.

„לא כל האנשים הם פלוי־ניקים“...

משמעת מסוג זה אינה מובנת אלא
 לאנשים, שהתחנכו בארץ כבנים חפשים
 לחברה חפשית, שבשבילם המשמעת היא
 רק הסדר־פעולה ולא שאיפת־החיים. אך
 לא כל האנשים, המגיעים למחנה קיסריה,
 הם פלמ"חניקים בלבם. במשך השבועות
 המעטים, שהמחנה משמש את חיל־הים,
 עברו בו אנשים מסוגים שונים. והמפק־
 דים למדו לדעת כי בגישה מתאימה
 אפשר להשיג הרבה מאנשים שונים.

כי לא כל השיטות מתאימות לכל
 חבורה וחבורה.

היתה באותו מחנה פלוגה של פלויים,
 שחזרה מקרבות בירושלים. הבחורים
 בקשו להשאר גם להביא בתור פלוגה
 מאוחדת. התנהגותם היתה למופת לכל
 באי המחנה. אכן, לאלה היתה כבר
 מסורת — היה חנוך אחיד — והיו קרבות
 משותפים. ואין לך דבר המאחד אנשים
 כמו קרב משותף.

אולם קבוצה אחרת, של אנשי־יבשה,
 בחורים טובים מאד שבאו ממושבה אחת,
 רצתה אף היא להשאר במחנה כפלוגה
 נפרדת. הרשו להם. והנה, נתברר כי
 מרוב ידידות בין הבחורים, חיפה איש

— לאן, דחילק, עם כל השריון הזה?
 — אני מתכוון למפגש השני...

— מנין אתה בא, מן החזית?
 — לא, מהמפגש הראשון...

דרכי האויב מצפון ומצפון מזרח, ולמנוע
הבאת תגבורת.

מבצע טנטורה

כוחותינו הצליחו להתקרב לכפר אך
נתגלו ע"י האויב שהמסיר אש חזקה
מכל סוגי הנשק. קצב הפעולה גבר והלך.
פלוגה א', אחר שהותקפה באש חזקה,
הסתערה לעבר המטרה ובשעה 05.10
כבשה את הבורג'.

על חוף הים, כ-3 ק"מ מערבית לזכרון
יעקב, משתרע הכפר הערבי הגדול טנ-
טורה, שתושביו התפרנסו מחקלאות.
מסחר ודיג.

לאחר כבושי צבא ההגנה לישראל
בצפון, עם התהוות ה"משולש הקטן"
שחלש על הכביש חיפה-ת"א, הפכה טנ-
טורה לבסיס אספקה ימי לכל כפרי
ה"משולש הקטן". כן התרכזו בטנטורה
קבוצות עריקים בריטיים אשר אימנה
את אנשי הכפר והסביבה בנשק. האויב
ייחס חשיבות רבה לטנטורה, וריכוז בה
מספר רציני של לוחמים, מצוידים בנשק
אוטומטי ומרגמות.

הוחלט לנתק את כפרי ה"משולש
הקטן" מבסיס אספקה זה, ולטהר את חוף
הים מכוחות האויב.

את המשימה הנ"ל ביצע גדוד 33. זו
היתה למעשה הפעולה הראשונה שבה
השתתף הגדוד כולו, ופעל תוך שיתוף
עם חיילות אחרים. לשם בצוע התפקיד
במלואו, ולחסימת הדרך בפני האויב
הנס, השתתף בפעולה זו גם חיל הים.

ב-23.5.48, שעה 01.15 יצאו כוחותינו
מבסיסם והתקדמו ב-3 כוונים לעבר
הכפר. מדרום התקדמה פלוגה ג', תפקי-
דה היה לכבוש את חלקו הדרומי של
הכפר. מצד צפון עלתה פלוגה א'. על
פלוגה ב' הוטל לכבוש את בית-הספר
ששימש מבצר לאויב ממזרח לכפר. על
פלוגה מחטיבת כרמלי הוטל לחסום את

אותה שעה הגיע חיל-הים ופתח באש
על האויב מצד הים, לחסימת הנסיגה
דרך הים.

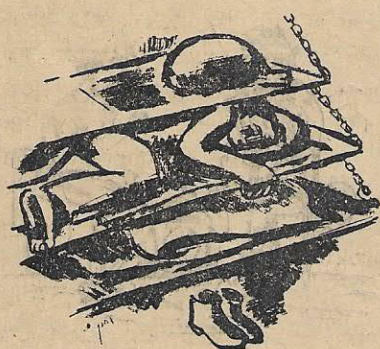
סמוך לכך כבשה פלוגה ב' את ביה"ס.
פלוגה ג' נתקלה בהתנגדות נמרצת של
האויב והתבססה מדרום לכפר.

בשעה 06.00 החל האויב שנסוג בהת-
קפת נגד מצד מזרח וצפון מזרח. כוחות
תינו הדפו את ההתקפה ומיד המשיכו
בהסתערתם לתוך הכפר.

בשעה 07.00 פרצה פלוגה א' לתוך
הכפר, עברה לארכו מצפון לדרום ושב-
תה את כל לוחמיו ואנשיו.

למרות כיבושו של הכפר, התבצרו
בנקודות שונות מספר צלפים שיריותיהם
המכוונות גרמו לנו מספר אבידות. קני-
התנגדות אלה הוסלו והכפר נכבש כולו.
קשה היה הקרב, אולם המשימה בוצעה!

רב ("הד התיכון. ג.")

צייר: יוחנן סימון

בבטן האניה

שיטות חדישות בלימוד הימאות

הימיה (בארצות-הברית אין שרות-תעור פה נפרד, ולשרות-הצבא ולשרות-הים יש אוירונים משלהם).

לימוד לפי קלפים

כוונתם של המלומדים הללו היא להקל על הטיירוניס להבין את הצד התיאורטי של מלאכתם החדשה — הימאות. והדרך כים עלולות להיות, לכאורה, פשוטות מאד — אך יעילות מאד. את תורת הנבי- גציה לפי כוכבים מלמדים, לפי שיטות אלה, לא בציורים על לוח שטוח של בית- ספר רגיל, אלא על גבי כדור גדול, ש- קטרו כחצי מטר, והצבוע שחור, הכדור הזה משמש בתור לוח בעת לימוד השמים, והיחסים שבין הכוכבים מתבררים כאן יותר מהר מאשר ברישום על לוח שטוח. הטירון יכול לאבד ימים שלמים כדי להכיר את הדגלים השונים מתוך מחבר- רות וספרים. אנשי פורט-ושינגטון המ- ציאו... קלפים מיוחדים, שמצוירים עלי- הם, במקום מלכים ומלכות, הדגלים ה- ימיים השונים. די לשחק שעות ספורות ב„קלפים“ אלה, כדי שצורת הדגלים וצב- עיהם ייחרטו עמוק-עמוק במוחו של כל טירון.

חובלים רבים אצלנו אינם מכירים את הסקסטנט אלא בעת הפלגתם הראשונה במים עמוקים. הסקסטנט הוא מכשיר יקר ומסובך, ואינו נמסר בידי כל אחד. אולם אנשי פורט-ושינגטון בנו סקסטנט מקרטון, היכול לעזור לחישוב חשבונות מדוייקים למדי — לפחות, מדוייקים מספיק בשביל הטיירוניס.

בעיה מיוחדת במינה היא בעית לימוד הכוכבים. המורה רגיל לצייר את הכוכ- בים על הלוח — אבל הטירון מתבלבל

האמריקאים אוהבים שיטות חדשות בכל — גם בלימוד הימאות. מחלקת האי- מונים של הצי המלחמתי האמריקאי פית- ה שיטה מיוחדת במינה לשם הקניית תורת הימאות לטיירוניס בתקופה קצרה ביותר. הדבר נעשה לא רק משום אהבתם של אנשי „העולם החדש“ לנוחיות וקצב מזורז, אלא מתוך הכרח לאמן בזמן הקצר ביותר מספר גדול עד מאד של יורדי- ים, בתקופת מלחמת-העולם.

כמו רוב הדברים שבצי, גם שיטות- הלימוד הן בגדר סוד. אף על פי כן נודעו ברבים כמה עקרונות של עבודה, שיעניינו, בודאי, את הטיירוניס שלנו.

שיטה סינטטית

בפורט-ושינגטון, שבקרבת ניו-יורק, עובדת בלי-הרף קבוצה של פדגוגים מומ- חים, שכולם ציביליים, ועובדים בשיתוף- פעולה הדוק עם מלחים וקצינים ותיקים. תפקידם הוא להכין מכשירי-לימוד, ש- נודעו כבר בארצות-הברית בשם „סינט- טיים“. פירוש המלה, במקרה זה, הוא שכלי-העבודה מקנים לתלמיד ידיעות שונות בעת ובעונה אחת, מבלי שיצטרך התלמיד לבדוק את העניינים לעומקם. מכאן נראה, אגב, את החסרון היסודי של השיטה הסינטטית, המקנה ידיעות שטחיות בלבד, שאדם יכול להשתמש בהן אך אינו מבינן. אולם בתקופת מלחמה אין לכך חשיבות מיוחדת.

האנשים, העובדים בפורט-ושינגטון, הם מלומדים ידועי-שם, שהתמחו בשט- חים שונים: יש כאן פסיכולוגים, הש- מלאים, מהנדסי-תעופה, ואפילו — אמ- נים. המכון נוסד ב-1940, ונועד תחילה למצוא שיטות מהירות לאימון טייסי-

צוֹלֵל ים

...מזח-עור אֵל בְּטֵנִי דְּבוּק

הֶבֶל גַּם לְמִזְחַ קֶשׁוּר,

נְחִירֵי אִפִּי סְתוּמִים צָמָר

וּבְדוֹנָג הֵם מוֹנָפִים;

וְסִדְלֵי עוֹפְרֶת כְּבָדִים

צָמוּדִים אֵלֵי פְּפוֹת רִגְלֵי.

עִירוֹם אָזְכִּי וְקָרִים — אֶכְזָרִים הַמִּים,

שְׁתוּ עַל בְּשָׂרֵי הַדֶּל, הַמְּשֻׁחַ בְּחֶלֶב;

רוֹצְדִים מְצוּקֵי הַיָּם מִתּוֹךְ גְּבוּרָה מִתְאַפְּקָה,

מְעִיקִים עַל רֹאשִׁי וַיֵּלֶךְ בְּאֲזֵנֵי הַשְּׁטוּפוֹת

יִלְלֵת־מִים צְצוּכָה וְתַהוֹמִית כְּאֵין-סוֹף.

רְחוֹק הָעוֹזֶם וּמִזְאוֹ,

רַק הֶבֶל הַרְטֹב, הָרֵבֶךְ לְמַחְצָה

הוא הוא הַחוּט הַנִּחִיד, הַמְּקַשֵּׁר עוֹד אוֹתִי

לְתַבֵּל — — —

ז. שניאר

מִ"שִׁירַת דּוֹלָה הַפִּינִינִים"

בידי הטירון. לפי מכשיר זה צריך הטי-
רון ללמוד היכן נמצאת האניה. המורה
יכול להקשות על התלמיד על-ידי יצירת
גלים מגנטיים או מכשולים אחרים. הש-
כיחים בטבע. כך יכול טירון ללמוד על
בוריו את השימוש במכשיר לוראן מבלי
לצאת לדרך ארוכה בים. (בתנאים הטב-
עיים, מכשיר-לוראן פועל באמצעות גלי-
רדיו, אך הדבר אינו משנה את עצם ה-
שימוש בו).

כאמור, אין כוונת המכשירים החדשים
אלא להקל על הטירון לקנות לו את ה-
ידיעות החשובות ביותר לשם עבודה מע-
שית. אנשים הרוצים להתעמק במקצוע,
חייבים ללמוד, גם באמריקה, לפי השי-
טה הישנה-נושנה, שבה הלכו כל אלה
שרצו לדעת משהו בעולם הזה: שיטת
עבודה עצמית ומחשבה עצמית, בחברת
ספרים, מפות ומורים מנוסים.

ש.

לחלוטין כאשר הוא מהפש ברקיע את
הכוכבים, שצוירו לפניו לפני-כן על פני
לוח מרובע. האמריקאים מכניסים את
הטירון למין פלנטריום קטן, חדר לא-
גדול שתקרתו מקומרת. באמצע החדר
עומד כדור-מתכת די גדול, שהנקבים
בו מתאימים למצבם היחסי של הכוכבים
העיקריים ברקיע. כשמאירים את הכדור
מבפנים, ומכבים את האור בחדר — עו-
לות נקודות-אור על התקרה המקומרת,
המתאימים לכוכבים שבשמים. סיבוב ה-
כדור מרשה לבחון את מפת-הכוכבים
בכל רוחב גיאוגרפי שהוא. המורה יכול
להגיע, במקלו הארוך, לכל "כוכב" וכוכב
שעל התקרה — והתלמיד לומד במהירות
את שעליו ללמוד.

במקום לוח — פנס קסם

הלוח השחור, זה שהורגלנו אליו מיל-
דותנו, אינו קיים כמעט לגמרי בשעורי
הצי האמריקאי. במקום זה כותב המורה
את מה שהוא רוצה להראות לתלמידים
על לוח קטן שלפניו, בעפרון מיוחד ש-
גדלו כעפרון רגיל — ומכניס את הכתוב
לפנס-קסם. נמצא שגם עבודתו של המורה
קלה יותר, כי אינו צריך לרדת מכסאו
כדי לכתוב על הלוח השחור. אולם החי-
דוש המיוחד הוא בזה שאין צורך, לשם
כך, לכבות את האורות בחדר-הלמודים,
ופנס-הקסם בנוי בצורה כזאת שהתמונה
שהוא משליך על הבד נראית יפה גם
לאור היום.

מאז 1940, המציאו אנשי פורט-ווישינג-
טון לא פחות משבע מאות מכשירים מיו-
חדים לעזרת הלימוד. אחד מהם ראוי
לציון מיוחד. על פני שולחן של פחות
מעשרה מטרים מרובעים מתנועעת, בעז-
רת מכשיר מיכאני, "ספינה" קטנה. ספי-
נה זו קולטת גלי-קול, שנשלחים אליה
מקצהו האחד של השולחן, והופכת אותם,
באמצעות מכשיר מיוחד שקבוע בתוכה,
לגלים המגיעים למכשיר-לוראן הנמצא

אשרי מלח אני!

הוא מן המציאות כשם שאני רחוק עתה מ"גנתיים" אשר בת"א. לא רק לי אין מדים כאלה, כי אם בכל המחנה טרם פגשתי דבר שכזה...

אכן, סמל ה"עוגן" יש כמעט לכול. אמנם אין סמל אחד דומה למשנהו. לא בגודל ולא במקום שעל החולצה... אבל אין זה חשוב. דעיקר הוא שהכל מתקשטים ב"מין דבר שכזה" ובכך החלטתי אף אני לקנות לי "עוגן" — לא עוגן ממש, כי אם ב"צחוק". עוגן קטן ולענוד אותו באיזה מקום בולט ונראה. אך גם ב"תכשיט" זה טרם בא יצרי — יצר המלח שבי — על סיפקו.

"אני מרגיש, זיפת" ודי..."

תאות המדים אכלה אותי ממש ולא נתנה לי מנוח. רציתי במדים בעיקר בשל כך, שאוכל להצטלם ולשלוח לך את תמונתי במדי מלח. תראינה חברותיך איזה בחור יפה יש לך ותתפקענה מקנאה... אך התביישתי לגלות כלפי חוץ את תאותי זו — תאות

לאורה חביבתי, שלום רב.

הלא ידוע לך, יקירתי, כי שונא הלצות אני מעודי — הלצה מלחית מפולפלת אני דוקא אוהב... — ובכן זוהי עובדה ולא הלצה: אני מלח! איך קרה הדבר, איך התגלגלתי לכך, אל תשאלי! "ויהי ערב ויהי בוקר" ונהפכתי למלח. כידוע לכל: ברא אלוהים את הים אך ורק בשביל כך, שמלחים ישוטו בו. ואם הכרח הטבע הוא שיהיו מלחים בעולם, "למה זה אנוכי", למה זה, איפוא, לא אהיה אף אני מלח? הרי לשחות באמב... יודע אני להפליא!

ודאי את מתארת לך, המדתי, כי אני מתהלך לי עתה במחנה נטוי-גרונ ובגאות לבוש תלבושת נהדרת לבנה כשלג, כשי- צוארון חולצת-המלחים, צוארון התכלת הרחב נופל ומשתלשל עד חצי הגב, ובשתי פינותיו רקום סמל "עוגן" מזהב ונוצץ כשמש — דוגמת המלחים המצוחצחים שרואים ב"קול-נוע", אהה, חביבתי, בצער רב עלי לגלות לך, כי כל זה אינו אלא "עורבא פרח" ורחוק

כך רואה אורה בדמיונה את בחורה ולמעשה...

— התכוונתי לתלבושת שלך, לבגדי המלח הצחורים כשלג...

— מה, יצאת מדעתך? מטורף אתה! אתה לא נורמלי! — קרא וכל גופו רעד — מדים... שלג... „אידיאל“... „כמו שיש לי“...

— אבל אתה... אני... — גמגמתי.

— אני, אני — קרא בכעס — אני פת-קלשטיין... אני עולה חדש... אני טבח כאן... ואלה הם מדי הטבח שלי. מה אתה רוצה ממני, מה אתה מבבל את ראשי החולה, הסתלק מפה, טפש, הדיוט, פראדאם, אני דיבידום שכמוך... הסתלק, אמרתי.

„כאן ודאי מחלקים מדי מלחים...“

נפלתי משמים ארצה ונשארתי על מקומי נטוע כעץ. רק אחר כמה רגעים, כשהלך לו „הקפיטן-הטבח“ כולו רותח וזועם ומקפץ את אגרופו כאומר להכותני, רק אז התאוששתי והלכתי לי כשבראשי מנסרות עוד המלים שלו: „מדים“, „אידיאל“, „שלג“, „מטורף“, „לא נורמלי“, „טפש“, „הדיוט“, „אינדיבידום“ ועוד מלים מבולבלות. תוך כדי הליכה הגעתי לתור ארוך של בחורים העומדים ליד שלט שעליו כתוב: „אפסנאי מחסן-בגדים“. לבי ניתר בי משמחה. כאן ודאי מחלקים מדי מלחים! מרוב התרגשות וששון לא הרגשתי כלל בזמן שחלף בינתיים וראיתי את עצמי עומד לפתע אצל שולחן שלידי יושב בחור, שפניו הביעו פקחות וערמה.

— מה חפצך — קרא בקול.
— אני, אני טירון וצריך לקבל...
— בסדר, מלח „צנחן“, אה, הבנתי, וזכה נא רגע ותקבל את שלך.

בינתיים הגיש לי מחברת וביקשני לחתום בה את שמי ובשעה שהחזקתי את העט, אמרתי בהתרגשות ובחפזון „עשרת בני המן“: „חולצה מספר 38, מכנסים — 40, גרבים — 11 ונעלים... אך לפתע החדד בחלל צחוק אדיר ולשוני דבק לחכי. הכל צחקו וגם האפסנאי. בעוד אני עומד תוהה על גסות-יריחם והתנהגותם ה„ג'נטלמנית“

המדים, מחשש שמא ילעגו לי, בעוד אני מתהלך נבוך ואובד עצות ורוצה לראות מדים לבנים, והנה עובר לפתע על פני בחור צנום וגרן בתלבושת, שאמנם רחוקה היא מלובן, אך בעיני היתה אז, לעומת שער ראשו השחור, צחורה כשלג... כן, אמרתי אז לנפשי, זהו מלח ממש! ויתכן שלא מלה פשוט הנהה, כי אם קפיטן, רבי-חובל. הלא לשרוולו מחובר סרט ועליו גם איוו שהיא כתובת. נגשתי אליו ביראת-כבוד ו„דפקתי“ ב„דום“ ו„נוח“, עד כדי כך שעוד מעט ונשברה רגלי. עבר זמנמה עד שהתרגשתי פגה והצלחתי איך שהוא לפצות פה ולהפליט כמה מלים מקוטעות.

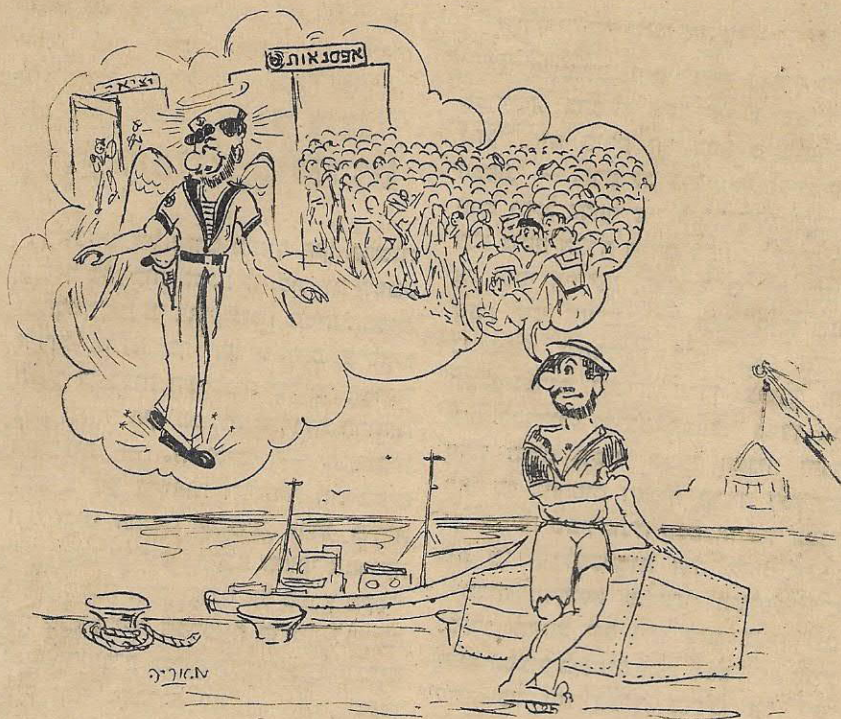
— מה רצונך — הרעים עלי בקול.
— רציני, רציני, רציני לדעת... מתי אוכה גם אני...
— לאכול? — שמע נא בחור, אני אוהב סדר ודיוק. עתה לא שעת אוכל היא. מחוץ לזמן הקבוע לא יכנס איש לחדר האוכל. ברור לך?

— סלחנא לי, אבל אני... — נסיתי להסביר.
— אין אצלי „אני“. פקודה היא פקודה וחסל, אנא לא להתוכח אתי, בנת?
— רציני רק לדעת כיצד אתה מרגיש את עצמך במדים אלה?
— מה זה עסקך? שאלות אחרות ודאגות אחרות אין לך?

— אנא הגד לי, זהו הכרחי, זהו...
— מה יש כאן להרגיש, אני מרגיש „זיפת“ ודי...
— „זיפת“? — מה פירוש הדבר — שאלתי בהשתוממות.

— פשוט מאד, „זיפת“ אחד „מלמעלה עד למטה“ — התרתח גופו הרוה.
— סליחה, איני מבין אותך. הרי ה„אידיאל“ שלי ושל חברי שיהיה להם כמו שיש לך... כלומר...

— מה, מה „כמו שיש לי“ — יש לי צרות וכאב-ראש, אני מוכן לתת להם זאת מיד בחנם... — צרח בקול כאילו הכישו נחש.

חלום ומציאות...

ואמר: „קח לך לע"ע חבילה זו, ומצא לך בינתים מיטה לישון כדי שתוכל לחלום בלילה על מדי מלחים לבנים... בחבילה זו היתה שמיכה מלוכלכת שגדלה מטר מרוב ע.

השעה כבר מאוחרת ועלי להשכים קום למיפקד — בשמיכה „גדולה" זו אין חשש שאדם יאחר למיפקד... — בפעם הבא אכתוב לך את ההמשך...

בחיבבות שלך

הימאי החולם

רמי ה.

זהנה ירדו עלי כמהלומות דברי לעג אלה: „הוא חולם חלומות" „הצנחן" הזה, — אומר האחד. „צריך למדוד לו את החוֹם" לירוק הזה — אמר השני, והשלישי אמר: „שאלו אותו בכלל אם ראה כבר אניה בעיניו"... כל אחד ואחד הפריח „חכמה" אחרת. לא השבתי לחורפי דבר ושתקתי, כי ידעתי שיותר משהם לועגים לי הרי הם לועגים לעצמם... על שגם הם חלמו פעם על „מדים לבנים" ו„בגדי מלחים" כב„קולנוע"... הש"תדלתי, איפוא, גם אני להעלות חיוך על שפתי. בינתים העיף עלי האפסנאי מבט

פי הנה כהנה ביר המלח, בריצותו אוהו ובריצותו שלח

בן אנהני בירך — — —

(מפיוטי „ימים נוראים")

הגולפסטרום זורם לצפון לאורך חופי אמריקה, בהגיעו אל האי ניופאונלנד נתקל הוא בזרם קר הבא מים הקרח הצפוני — „זרם לברדור“. הגולפסטרום החם והקל נדחף ע"י הזרם הקר והכבד. הוא נוטה הצדה וזורם מעתה למזרח — אל חופי אירופה, ההפרש במדות החום שבין שני הזרמים רב מאד. קרה פעם כי אניה שהפליגה בים יצאה מזרם הגולפסטרום ועברה בדרך צפונית אל זרם לברדור, וברגע המעבר מדדו את מדת החום בשתי קצות האניה והנה ראו כי בחרטום האניה הראה המדחום 2° , בשעה שבירכתיה שנמצאו עוד במגע עם מי הגולפסטרום היה החום 12° ! מכוח הדחיפה משתפך הגולפסטרום ומגיע לרוחב של 600 ק"מ בערך, גם חומו הספיק בינתיים לפוג מעט והוא מגיע עתה עד 20° בערך. בדרכו אל חופי אירופה הולך הגולפסטרום ומפסיד מחר מו וגם מהירותו קטנה, הוא מתפצל לזרועות וזרועות וכך הוא מגיע אל חופי אירופה המערבית, אנגליה, נורבגיה, וזרוע אחת שלו ממשיכה את דרכה אפי" לו עד ירכתי צפון, אל שפיצברגן, חומו מגיע שם עד 6° — 5° אבל גם חום זה רב לו כדי להמס את הקרחונים ולהזין את גבול קרח העולמים הרחק לצפון. את המרחק העצום הזה ממפרץ מקסיקו עד קצה חופי אירופה — כ-6000 ק"מ עושה הגולפסטרום בחמשה ירחים בערך.

הגולפסטרום — הסקה מרכזית לאירופה

נקל לשער מה רב ערך זרם מים חמים זה לאירופה. מעל לגולפסטרום מתרר ממות רוחות חמות הנושבות ובאות אל חופי אירופה ומביאות חום וגשמים. משום כך גדול החום במערב אירופה מאשר במזרחה. לגולפסטרום אפוא הש-

ראשיתו של הזרם באזור הקו המשווה. במשך כל ימות השנה לוהטת שם השמש ומחממת את מי האוקיינוס; המים החמים, הידוע, קלים מן הקרים והם נישאים תמיד בשכבות העליונות של מי האוקיינוס. באזור הקו המשווה שוררות הרוחות הקבועות — „הפסטים“ — הנושבות למערב והן נושאות ודוחפות את המים העליונים החמים למערב. זרוע גדולה של המים החמים נתקלת בחופי אמריקה וחלק ממנה זורם ונכנס אל מפרץ מקסיקו שבאמריקה המרכזית הדומה לבריכה ענקית הסגורה כמעט לגמרי מכל עבריה ורק שני מעברים לה — מיצר יוקטן ומיצר פלורידה.

כאן מתחממים המים עוד יותר כבתוך דוד ענק... חום המים מגיע עד 30° צלסיוס. בגלל המעבר הצר מן המפרץ גדול פה לחץ המים מאד עד שמאין מוצא מתרוממים הם לגובה של רגל מעל פני הים ומכאן — מהירותם הרבה. אפשר איפוא לחשוב בצדק את מפרץ מקסיקה למולדת הגולפסטרום, ולכן גם קורא הזרם כך: גולף — מפרץ, שטרום — זרם, היינו „זרם המפרץ“. הגולפסטרום יוצא מכאן אל האוקיינוס הרחב כמיצר שבין חצי האי פלורידה והאי קובה והוא נושא אתו כמויות עצומות של מים חמים. רחבו של נהר ענק זה בצאתו ממפרץ מקסיקה כ-70 קילומטר, ומהירותו — 8 ק"מ לשעה.

חשבו החוקרים ומצאו כי חום כה עצום כחום שזרם זה נושא בקרבו אפשר לקבל רק מבעירת 2 מיליון טון פחמים לדקה!

פעה רבה על אקלימה של אירופה. הודות לו בנורבגיה, הארץ הצפונית ביותר באירופה, האקלים נוח ואדמתה טובה למזרע תבואות בה בשעה שבארצות אחרות הנמצאות ברוחב זה בכדור ארצנו שוררים קור וקרח רוב ימות השנה.

חופי אמריקה הצפונית מניו-יורק ומעלה אינם נהנים מהשפעת הגולף שטרום ומשום כך יובן עתה מדוע בניורק חורף קר והאקלים קשה בה בשעה שבפריז ובלונדון הנמצאות הרבה יותר צפונית מניו-יורק האקלים חם ונוח פי כמה...

תכניות של „גנבת הגולפשטרום“

יבשת אמריקה הצפונית, כאמור, אינה נהנית מהגולפשטרום הנושא חום ורוך. לא ייפלא איפוא כי התעוררה שם שאלה: כלום אי אפשר להטות את הגולפשטרום אל חופי אמריקה? והתכניות שונות. יש שהציעו לחפור במיצר פלורידה תעלה עמוקה שתקריב את מי הגולף שטרום אל חופי אמריקה. ויש שתכננו תכנית להקים סכר ענק בדרום המיצר למען יפנה הזרם לצפונית-מערבית.

ונקל לשער מה רב השנוי לטובה שהיה מביא הגולפשטרום לאמריקה: שדות הקרח והשלג יהפכו לגני-מרגה, לשדות פוריים; אקלימה של ניו-יורק יהיה

כאקלימה של פריז עתה או אפילו מרסל...

וכיצד ישפיע דבר זה על אירופה, אם ינטל ממנה הגולפשטרום? מדת החום תונמך בכמה מעלות. תשובנה על אירור פה הרוחות הקרות הבאות מן הצפון. גל של קור ישתרע, הקיץ יהיה קצר, מעטה השלג לא יספיק להמס במשך הקיץ הקצר והוא יצטבר יותר ויותר משנה לשנה — ובמשך הדורות תכוסה אירופה שכבת קרח. לונדון, מוסקבה, ברלין, פריז יקברו תחת מעטה הקרח-נים, הישוב יעבור למקומות הדרומיים, לחבל הבלקנים, קרים, איטליה. יושבי צרפת, אנגליה, גרמניה, ייאנסו לנהל אורח חיים כאסקימוסים...

זאת, בערך, תמונת ההרס והחורבן העלולים לבוא על אירופה אם ינטל ממנה תנור החום שלה הגולפשטרום... אכן, לאשרה של אירופה לא יצאו תכניות „גונבי הגולפשטרום“ מגדר מחשבה והצעה. אין עוד כיום בכוח אדם ומכר נותיו לשנות את איתן הטבע הכביר הזה, אם גם תתאחד האנושות בדעה אחת וברצון לעשות זאת, אם לא יתערבו בכך כוחות הטבע עצמו וישנו סדרי בראשית, הרי יש לקוות כי עוד במשך אלפים רבים בשנים יוסיף הגולפשטרום לזרום אל חופי אירופה ולהביא בכנפיו חום וחיים לכל חי.

מתוך העתונות

„מטה חיל-הים — תרבות והסברה מוציא בטאון בשם „חיל הים“. הגיעה לידנו חוברת ג' מחודש זה. החוברת מלאה וגדושה חומר מאלף תצלומים, פרקי היסטוריה לפי יוסיפוס פלאביוס, קטעים משירת יהודה הלוי, ראפורטאזיות, עניינים מקצועיים וגם הומור.

בין השאר מסופר שכמה מלחים נתמחו ב„חיל הים“ מפני ששחו בים התלמוד העולה בעמקו על הים התיכון.

קאריקאטורה אחת, הראשונה במדור „טרונים בראי עקום“ אינה נראית לנו. המצייר הוא, כנראה, נאיבי מאד. הוא מתאר לעצמו, שאם הוא רושט לפי ראי עקום, צריך גם החוטם להיות עקום, כפי שהאנטישמיים נוהגים לצייר את היהודי, וזה מיותר. מוטב במקצת להריס את האף, במקום שהקורא יעקם את האף...”

פגול, „הנה“.

מחוג אל המקום שאתה מצאתו שם. המכונה נעצרה. מיד לחץ, כנראה, המפקד על הכפתור המתיר את „אבני ההצלה“ למען תצוף הספינה למעלה. אך בראותו כי המכונה לא פעלה, הסה בודאי את ההגה המעלה את הספינה ורצה להניע שוב את המכונה, אך ברגע זה הגיעו המים. הוא נתבלבל ושכח כנראה כי המחוג מוסב על ה„סטופ“, הוא סובב את הגלגל שעל-ידו למען הניע ממקומו את הספינה — אך היא כמובן, לא נעה. אז החל לסובב את הגלגל בכל כוחו, אך המים אפפוהו, הציפוהו... בראותו כי הוא טובע, נאחו בשארית כוחותיו בגלגל, ובמצב איום זה מצאת אותו כשנכנסת אל החדרון... מפקדו המסכן... לא עלה בידו למנע בעד האסון... אך עשה עשה את כל המוטל עליו עד הרגע האחרון...

— ובכן, לדברייך מת המפקד בו ברגע שהציפוהו המים?

— איך לי כל ספק בדבר.

אכן, לא היה כל מקום לפקפק באמתות תאורו של חברי, לרעיון כי זק לא סבל יסורי-גסיסה ממושכים, כאשר חשבתי מתחילה, רוח לי קצת... אם כן איפוא, הדפיקות אשר שמענו לא של זק היו... ואולי רק פרי דמיונו היו...

„לאן אנו שטים?“

איבוניק נגש אל המכונה, הוציא מתוך המגרה קופסת פח ומלא אותה מים נקיים מן המכונה.

— מהר לשתות עתה, חבר — אמר בהגיגו אותה אלי — שתה כאות נפשך עתה, כל עוד לא נתחממו המים, כי בעוד זמן-מה ירתחו המים.

כשגרמנו לשתות לרויה החל איבוניק להשגיח על עבודת המכונה.

— הוי, אחא! — קרא פתאם — הלא שכחנו את מכונת הדינו! והוא מהר לחבר ברצועה אל גלגל התנופה

לאן אנו שטים...

ובכן, לא חלום הוא, אלא אמת לאמתה: „ליבלולה“ שלנו שטבעה ושכבה למעצבה חמשה ימים תמימים, אם לא למעלה מזה, על קרקע הים התיכון, במקום לא תחרר עין האדם, חורה עתה בארה-פלא לתחיה ויצאה לדרך — למרחביה! ברי, כי תחלץ עתה מחושך-העולמים על מעמקי הים, תקרב אל החוף, תעלה על שרטון, ושם ובודאי ימצאנו ויחלצנו!... סוף סוף נרגענו קצת מהמון התרגשותנו, והתחלנו להשתדל להבין מה קרה כאן...

תנועת הצוללת היתה מוורה במקצת, הרצפה התנדנדה, נשתפעה והמים אשר נקו בפנות תאנו היה לגל קטן אשר נשא ונשבר מפעם לפעם אל המחיצה... היה הרושם, כי הצוללת מתקדמת בקפיצות ובדלוגים, כמתגברת על מעצורים ומכשולים כדרכה.

התבין עתה, חבר, מדוע בקשתך להעביר את המחוג לכאן אל הירכתיים? — שאלני המלח בהראותו באצבעו על הטבלה. — בודאי, למען נפליג לאחור, בירכתי הסירה ולא בהרטומה. אך למה — לא אבינה. איבוניק.

— לו הסינו את הצוללת קדימה בהרטומה, לא היינו יכולים לזוז ממקומנו. הלא החרטום משוקע בקרקע, ובהחל ברגישיט להסתובב היה מעמיק יותר ויותר בחול הים וכך היינו שוקעים פה לנצח נצחים.

— צדקת. מכיון שירכתי הספינה מורמים קצת, לכן נקל לה ללכת אחורנית ולגרו אחריה את הרטומה! אך מדוע לא עשה זאת גם זק המסכן?...

מעשה שהיה, כך היה...

— שמעני, חבר, — קרא איבוניק — כנראה, מעשה שהיה כך היה: כשהרגיש המפקד בחבטה האיומה, היתה ראשית מחשבתו לעצור את הספינה, ומיד טלפן למטה: „סטופ!“ דינו מלא תיכף את פקודתו והעביר את ה-

את מכונת הדינמו הקטנה המספקת חשמל למנורות.

— מעתה לא יהי לנו מחסור בחשמל! אכן, אודה ולא אבוש, כי יותר מכל, מפחד אני פן תכבינה המנורות.

— אף אני כך, אך ברגע זה מפחידני שאלה אחרת: לאן אנו שטים? אמר נא לי — אם תדע...

לאשר ירצה אלהים, חבר! מקוה אני כי לא יעזבנו עתה, כאשר לא עזבנו עד כה! הלא מכונתנו מצוינה היא, מאין כמוה! היא יכולה לפעול אף בהיותה שקועה במים! מהסנה מלא והיא תוכל לסחבנו עוד זמן רב... — נכון ויציב, כה רב לה. אך להיכן

תסחבנו? אל איזה חופים?

— לא אוכל לדעת, חבר...

— הידעת, אחא, מה צפוי לנו בעתיד? אם, להוותנו, פתה, "ליבלולה" אל מול טורניס בזמן שעמדה מלכת, הרי היא סוחבת אותנו עכשו אל מול סרדיניה, אל אחד המקומות העמוקים ביותר בים התיכון!... פני איבוניק נפל...

— אכן, יש מקומות אשר עמקם מגיע עד 400 ואפילו 500 מטר, — מלמל במבוכה.

— רחוק אתה מן האמת, ידידי... לפני הפי ליגי ב"ליבלולה" עיינתי במפות העומק, וראיתי כי במערב סרדיניה משתרעת תהום עמוקה כ־3000 מטר, ואחריה תהום שניה המגיעה עד 4000 מטר.

איבוניק הציץ עלי במבט תמהון וחרדה.

— בערך ארבעה קילומטרים! — קרא רתת — מה נעשה אפוא אם אנו שטים באמנה לשם?

— לכך אל תחשש ידידי — אמרתי — לשם לא נזכה להגיע כי... ספינתנו תמער ותשהק עוד בטרם תגיע לעומק של 100 מטר... שלד, "ליבלולה" אינו כה מוצק כי יוכל לעמוד בפני לחץ של 10 אטמוספירות! — אם כן, מוטב לנו לעת עתה להגייך כהוגן את התריס העליון.

— לשוב, איבוניק!

המצפן אשר מצאתי...

— אך הוא לא שם לב לדברי ומהר לטפס בשלבי הסולם, אבל ברגע זה ספג חבטה כה גדולה מתנודת הספינה, עד כי נדחף אחורנית... "ליבלולה" קופצת ומדלגת, כנראה, על פני שוניות וסלעים או על שברי אניות, מי יודע...

הכנסתי במקרה את ידי אל תוך כיסי, והנה מששתי בו חפץ בלתי מוכר לי... הוצאתיו

— והנה זה המצפן אשר מצאתי בחזית רינו המכונן ואשר שכחתי אחר כך...

— אכן, דבר בעתו הוא! — קראתי —

אולי נוכל לדעת לפיו לאן אנו שטים...

התכופפו שנינו ברוח נפעמת על־פני לוח הרוחות... מחוג־המגנטי הקטן נע אילך ואילך, ועד מהרה פנה בקצה הכחול של המחוג אל אותו הכוון אשר בו התקדמנו...

ובכן אנו שטים צפונה! הישר לצפון! צפונה — פירוש הדבר: אל אחד המקומות העמוקים ביותר בים התיכון, אל תהום סרדיניה! אכן, ספינתי הקטנה, כמוה, לא תגיע לשם! הרבה לפני־כן תמער כקליפת הביצה!...

האחראי את החרדה האיומה אשר תקפתנו למראה תגלית זאת?... דומני, כי במשך כל ימי ענותנו בכלא לא היינו כה מזועזעים ונרגשים כברגע מר זה! כל מאמצינו, כל עמלנו הביאו לידי כך שאנו נשאים עתה אל הים... כהלומי רעם היינו...

לא אזכר כמה זמן נצבנו כה... אזכר רק כי איבוניק התפרץ פתאם ומהר אל הטבלה המהובלת אל הקיר...

— עלינו לעצור מיד את המכונה! — צעק בקול, וכבר רצה להעביר את המחוג על הכתובת, "סטופ", אך אני תפסתי ועצרתיו: — למה, איבוניק? אל תגע במחוג! מוטב כי תעבוד המכונה! יהיה מה שיהיה!

רעש המכונה נעם לי יותר מדמית המות אשר שררה עד כה... נכון הייתי יותר להשיג לים לרעיון כי לָנו מתקדמים לקראת המות הבטוח, מאשר להפסיק את המכונה... איבוניק חזר בו כנראה גם הוא מדעת...

שלוה איומה באה לנפשי

נשארנו עומדים שוב בלי הגה, כבול־רעץ... כל מרצני ואומץ לבי נסתלקו ממני... דומה כי פסק מלפעם בי יצר החיים... בעינים קמות הצצתי על המחיצות המבדילות בינינו לים... הלא במדה שאנו מתקדמים יותר, כן מוסיף הים ללחוץ יותר על דפנות הספינה... נדמה לי, כי כלאנו הולך וצר, עוד דקות מספר — ולוחות הברזל יתכופפו, יתכווצו, יתפוצצו — והמים יגיתו פנימה...

ואף־על־פי־כן עמדתי בלי נוע מול המכונה, נתמד במחיצת חדר־המכשירים. ודומני אפילו כי ש ל ו ה איומה באה לנפשי, אותה השלוה הגמורה הבאה לו לאדם רגע קט לפני מות... מוחי נעשה צלול ובהיר... לנגד עיני קמו פניהם הנעימים של בני משפחתי היקרים...

מתי יבוא אבא ...?

תשעה ימים עברו כבר למיום הפרדי מעליהם... אמרתי להם כי אני נוסע לשבוע, לכל היותר ל-9—10 ימים... בודאי מצפים הם כבר לטלגרמה על בואי, והם תמהים על כי נסתם כל חזון ממני... וילדי הנחמדים שואלים בודאי כפעם בפעם:

— „מתי יבוא אבא?“

הוא לא יבוא אליכם, פעוטים שלי, יתומים שלי, לעולם לא תדעו אפילו קברו איהו...

דמעות חמות נזלו על פני לחיי, התאפקתי לבל אפרץ בבכי מר...

והמכונה המשיכה לעבוד ותקתקה כדרכה... שכבתי על הקרקע והחזקתי בידי את הר מצפן אשר הראני ללא רחמים את הצפוי לנו... הצצתי בו שוב בהשתדלי להחזיקו באופן מאוזן ככל האפשר. המחוג אינו יודע רחם... שוב מראה הוא אל מול העבר אשר אליו התקדמה הספינה...

השלכתי מידי בחמה את המצפן והוא נת גלגל אל איבוניק... הלה הספיק בינתיים להתפלל והתישב כשהוא נתמך במרפקו כדרכו. הוא הרים את המצפן, הציץ גם הוא על המחוג, נד בראשו וקרב אלי...

— הבה נפרד, אחי! — לחש איבוניק — הרוצה אתה?

במקום מענה חבקתי בחזקה בידי ושנינו ישבנו כה חבוקים וצמודים... לעולם לא אשכח את הרגע היקר והקדוש ההוא... מה מאושר הייתי בחברת אותו אדם פשוט וישר המחוסן בכל מיני צרות ופגעים... כמה רך ועדינות נשקם מתוך עיני הכחולות!... איבוניק נקם לבסוף והתחיל להתהלך ארוך כות בתא... הוא נע כשכור, נאחז במחיצות, ישב וקם, ושוב התהלך... ואת המצפן לא הניח כל הזמן מידו.

„ברוך בשמו, אנו שטים דרומה!“

— המחוג פנה דרומה! — צעק פתאום בהיותו בקצה החדר השני — בוא ותראה, חבר: אנו שטים דרומה!!

זרם חשמל חלף בגופי. דרומה — זאת אומרת: אחורה, אל המפרץ, אל טוניס, אל ההוף!

קפצתי מיד אליו. אמת ויציב: קצה המחוג פנה אל החרטום, ומכיון שאנו מתקדמים בירכתיים, הרי ברור כי אנו שטים דרומה! נענעתי פעמים אחדות את המחוג. ברור כשמש! אנו שטים דרומה!

— כנראה אין ההגה מכון ישר, אלא הוא

מוטה הצדה — אמר איבוניק פתאום — ואנו מתקדמים בסבוב, ואולי גם מסתובבים ב־סבוב, ואולי גם מסתובבים במקום אחד...

קשה היה לי להאמין לדבר זה... אך פת־אום האירני רעיון: לקחתי בידי את המצפן ונגשתי אל קצה־החדר האחד, ואחר נגשתי אל הקצה שמנגד, ובשני המקומות פנה המחוג אל נקודה אחת — אל אותו העבר שעמדה שם מכו־נת־הדינמו!

אכן, שכח שכחנו גם שנינו כי מחוג המצפן פן פונה תמיד אל האלקטרו־מגניט, והמצפן הנמצא בשדה זרם החשמל לא יוכל אפוא להראות נכונה...

ואם גם נפסיק עתה את פעולת הדינמו לא נצליח: בחדר כבר נוצר שדה־מגנט אשר יטה את מחוג המצפן...

אם כן אפשר כי אין אנו שטים צפונה... עוד לא אבדה אפוא תקותנו לגמרי! —

אפלת מות אפפתנו...

ובעוד אנו נצבים שנינו שקועים במחשבותיניו בין יאוש לתקוה, והנה קרה דבר מה איום: כל הספינה נחבטה חבטה עצומה, נודעזעה, נשמע קול נפץ אדיר... מנורות החשמל כבו... הוטלתי בכח עצום אל מול דלת החדר ונפלתי הישר על איבוניק אשר הוטל לשם לפני... הרצפה נשתפעה מאד וזרם מים רבים הציף אותנו...

השבתי כי הים התפרץ אל תוך החדר ואנו אבדנו... נלחצתי אל גוף חברי לצרה... שמעתי כי הוא קרא בשם משהו ולחש דברי תפלה.

אפלת מות אפפתנו אחרי דקות אחדות.

— חבטה שניה ואחריה שלישית...

הרצפה נשתפעה עוד יותר.

ואחר נשמע לפתע שריקה ממושכת אשר התמזגה עם קול המכונה שהמשיכה לעבוד... והשריקה איומה וממושכת, כיללה קורעת לב. הצטנפתי כולי, הצצתי ברעד והלחלה אל תוך האפלה והתכווצתי עוד יותר אל איבוניק...

הוא לא נע... כנראה, נחבט בכל כבד גופו בדלת הברזל ונהרג בו במקום... אני נפלתי על גופו, ולכן נשארתי בהימים... שכבתי יחילי וגלמוד באפלת־ליל וצפיתי לרגע קצי, אשר לא יאחר...

עברית לא־ש

קצינות - תפקיד או אמצע?

הציבוריים במדינה כולה.

השאלה היא איפוא נכבדה ואין להקל ראש במתן התשובה. ננסה איפוא לבחון אותה כראוי.

אין ספק שיש אמת בנימוקים של אלו הטוענים, כי בהיות המשמעת המוחלטת תנאי לעילות הכוח הצבאי, יש הכרח להציב גבול ברור ומובהק בין המפקד לבין פקודיו. עליו לשמור על מרחק מתאים (דיסטאנץ בלעז) בינו לבין הסרים לפקודתו, ולחיות את חייו בנפרד — בשיכון, בכלכלה ובבילוי זמנו החפשי. אכן, חייב המפקד להיות תמיד מפקד, אשר יש להשמע בלי סייג לפקודותיו. ואילו יחסי חברות קרובים מדי עלולים לעתים לטשטש את ההבדל שבין המפקד לפקודיו ולרופף ע"כ במידה רבה את המשמעת. למפקד יש להשמע. עם חבר השוה לך — אפשר להתוכח ואף לעמוד על המקום.

"יצאנו זה כבר מתקופת הילדות" אולם, יש לשאול אם אמנם צורה זו של משמעת היא היא הצורה האידיאלית והיעילה ביותר. האמנם תעמוד משמעת כזו במבחן גם בעתות משבר, נסיגה וכשלון?

נראה לי שבדיקה עניינית של השאלה תוכיח את ההיפך.

אמנם, נכון הדבר, כי במסגרת צבאית יש לבסס את המשמעת בראש וראשונה על יסודות המשטר. מבחינה זו יצאנו זה כבר מתקופת הילדות, ואין איש ב"מחנה אשר לא יקבל זאת עתה כמושכל ראשון. בין אם תרצה ובין אם לא תרצה — עליך להשמע. אך מדוע לא נדאג לכך, שאמנם תרצה להשמע, לא רק בכוח דרגתו של המפקד, אלא גם, ואולי בעיקר, בכוח השפעתו האישית ויחסך

ככל שאני מרבה להקשיב לויכוחי חילים על הבעיות השונות של המשטר הצבאי ההולך ומתגבש אצלנו, וככל שאני מנסה לברר לעצמי היכן היא "פרשת המים" לדעות השונות והמנוגדות — הריני מגיע לבעיית דמותה של הקצינות בצבאנו. כל הרוצה לקבוע הלכה בכל אחת מן השאלות המתעוררות במחנה צבא ההגנה חייב להבהיר לעצמו תחילה את השאלה היסודית: קצינות מהי אצלנו — תפקיד או מעמד?

אין מי שיתחלק במחנה על כך שיש הכרח בדירוג תפקידים בצבא. במסגרת צבאית חייבים להיות מפקדים אשר ב"תוקף תפקידיהם ולמען יעילות ה"ביצוע, הכרח למסור לידיהם כוח של"טוני על פקודיהם. על כך לית מאן דפליג. אולם, השאלה היא אם העובדה של חלוקה בין מפקדים ומקבלי פקודה מחייבת גם חלוקת הצבא מבחינת סיפוק הצרכים החמריים, וב"טול יסודות השויון מבחינה חמרית ותרבותית. במלים אחרות: השאלה היא אם ההכרח בדירוג תפקידים גורר אחריו ומחייב יצירת מעמד דות נפרדים בתוך הצבא, מעמד כלל הצבא ומעמד גבוה יותר, נפרד ונבדל מ"מבחינה ציבורית — חברתית, ועדיף זכור יות מבחינה חמרית, בדירה, בלבוש, במאכל ובבילוי הזמן החפשי.

אכן, חייב המפקד להיות תמיד מפקד בתשובה על שאלה זו — תרצו או לא תרצו — גלומה עיקר תכנה של בעיית דמות צבאנו. יתר על כן. כל אותן השאלות הקובעות את דמות הצבא, חשיבות רבה נודעת להן לא רק לגבי רוח החייל ("מורל" בלעז) אשר קשר ישיר לו והשפעה רבה על יעילות הכוח הצבאי — אלא גם לגבי עיצוב דמותם של החיים

ציור: יוחנן סימון

שלנו, הנוגעים לסודות המשטר החברתי והכלכלי — בשונו להיות אורחי הר מדינה.

„חוג הקצינים שלנו מסתגר...”

הריני רואה על כן בדאגה רבה את הלך הרוח במחנה הקצינים שלנו. לאט לאט, וכאילו ביד מכוונת הולך וגובר המרחק בין הקצינים לחיילים. יותר ויותר הולך חוג הקצינים שלנו ומסתגר, ומתגבש להיות חברה בפני עצמה, אשר דירות להם נפרדות מחוץ למחנה הצבאי, חדרי אוכל נפרדים, מסיבות ונשפים, ועוד חיד נטויה לכוון ולהקים מועדונים נפרדים משופעים בכל טוב ופאר. לאט לאט לובש הקצין שלנו ארשת של חשיבות סובבית ומבטו — גבוה גבוה. יותר ויותר הולך הקצין ורוכש לעצמו כוח שלטוני בלתי מוגבל, בכוח דרגתו ותויות כחפיו, ומאבד והולך את כוח השפעתו האישית. במקום אמון אל האיש באה היראה מפני העונש הצפוי בכל מקרה של אי ציות כל שהוא.

כאן, רק כאן נעוץ המסמר של בעיות דמותו של הצבא שלנו. הקצינים מהי — תפקיד או מעמד?

אברהם מ.

אליו כאל אדם שהנך מכיר בעדיפותו בגלל סגולות אישיות — תבונה, ידיעה מקצועית, אומץ לב וכשרון מנהיגות. אמת, ראייה כזו של סמכות המפקד מטילה על הקצין מאמץ מתמיד, — ביחוד בר תנאים של גיוס חובה המקיף המונים רבים — של גילוי יכולתו האישית. אין דבר, ידע כל הרוצה להיות קצין בצבאנו, כל הרוצה לשאת בתפקיד, כי עליו להר כיה תמיד את זכותו לכך בתוקף רמה מקצועית הולמת וכושר המעשה. ידע כל מפקד כי תפקידו מחייב.

אין ספק ששכרו של מאמץ זה רב. משמעת למפקד כזה כוחה גדול לאין ערוך מזו המבוססת על ציות עיוור בכוח המשטר בלבד. משמעת כזו תעלה את היעילות הקרבית של צבאנו, והיא תהיה איתנה גם בשעות קשות. והרי אין ספק שעדיין נכונו לנו שעות מבחן.

לא ולא!

כיצד נשיג משמעת כזו. האמנם יש מי שסבור כי ככל שירחק המפקד מאנשיו יגבר האמון בו, ותגדל ההערכה האישית אליו? האמנם יש כאלו המאמינים, כי ככל שהקצין יופיע כבן למעמד אחר, עדיף וזכויות, יגדל האמון בכושר המנהיגות שלו? לא ולא! עם כל הקושי שבדבר והמאמץ הנדרש מכל מכהן בתפקיד פקודי, יש להעדיף את הקשר החי, הבלתי אמצעי בין המפקד לפקודיו, ואין להשיג זאת אלא ע"י ביטול המחיצה המלאכותית בין שכבת הקצינים לבין ציבור החיילים. הדברים אמורים כלפי מפקדי בסיסים ויחידות, והם אמורים באותה מידה גם כלפי קציני מטה.

כי עלינו לזכור! אם היחסים החברתיים בצבא שלנו, הכולל את רוב רובו של הנוער יהיו מבוססים על הבדלי זכויות, על הבדלי מעמד — אין למנוע השפעה חוזרת חזקה על כל המושגים

3 בעיות עקרוניות

תר. הוא נעזר בהרבה בנסיון אשר רכשו אנשיו בצבא הבריטי.

„אנחנו עובדים בצורה פרטיונית“

במקרה שלנו, של חיל הים, המצב שונה תכלית שינוי. קשה לומר כי בחרנו באיזו דרך שהיא, לאמיתו של דבר אנחנו עובדים בצורה פרטיונית ביותר ולדעתי, בלי ראיית המטרה עצמה. רא-שית דרושה הגדרה מדויקת של הדרך והמטרה על מגמותיה השונות.

בין שורותינו נמצא מספר ניכר של אנשים אשר במשך שנים אחדות רכשו נסיון יקר וחשוב בשרותם בצי הבריטי. השמוש בנסיונם היה רצוי ביותר ובר-עיקר בהנהגת השיטות האחידות של האדמיניסטרציה, כח-אדם, והאפסנאות, אשר בחיל ימי הן משתלבות באופן הדוק ביותר. העדר שילוב ותיאום בין השלשה הופך את העבודה לבלתי אפשרית, לבנין קלפים.

אם נעקוב אחר השיטה הבריטית נראה כי בצי המלכותי מתחלקות למעשה ה-סמכויות (לשתים: 1) האגף הפיקודי (executive), (2) הלא פיקודי (non executive) האגף הפיקודי כולל את אנשי הספון ובעיקר קצינים וסמלים אשר מונח לתפקידים פיקודיים.

האגף הבלתי פיקודי כולל את כל השרותים השונים והרבים אשר בכל חיל ימי, כגון: אפסנאות, ש. ר. תשלומים, תיקונים (חדר מכונות), בקביעת סמכויות קובעת החוקה הבריטית במפורש, כי אין קצין או סמל, בלי הבהל דרגתו, יכול לפקד או להורות לאנשים אשר

לאחר תקופה קצרה זו של קיום „הזרוע הצעירה ביותר בכוחות הגנה“ של מדינת ישראל, ניתנת פרשת הצי שלנו לסקירה, סקירת נסיון העבר וסקירת דרכנו לעתיד.

לדעתי קימות 3 בעיות עקרוניות אשר לפניהן עומד חיל-הים, והן:

1. הדירוג הפיקודי והגדרת הסמכויות.
2. הנהגת שיטת אדמיניסטרציה אחידה בכל ענפי השרות.
3. ההדרכה.

חשיבות שלש הבעיות הללו אינה פחותה מחשיבות הרמה המקצועית והקרבת של החיל, למעשה לא יתכן אחד בלעדי השני. לשם השגת מטרה זו עלינו לקבוע קודם כל את הדירוג ולהגדיר את הסמכויות הפיקודיות. בפתרון שא-לת הדירוג הפיקודי והגדרת הסמכויות, כמו בפתרון שאלת האדמיניסטרציה, מתלבט כל גוף צבאי חדש בעיקר בצעדיו הראשונים. במקרה זה עומדות שתי ברירות למחפש הפתרון, אחת היא ארוכה והיא: יצירת דרך לפתרון מקורי בלתי תלוי, דרך זו, בלי ספק, מצריכה זמן ארוך לכל יחידה צבאית הרוצה להתארגן, לא כל שכן ליחידה ימית אשר בעיותיה מסובכות הרבה יותר ופעולותיה מסועפות יותר. השניה, הקצרה יותר, למוד והעתק מארצות אחרות, אשר רכשו את נסיונם תודות למסורת הארוכה שלהן.

בין מחפשי פתרון לשאלות אלו, היה בלי ספק, גם מקימי צבא ההגנה לישר-אל. עתה כבר אפשר להגיד, כי הצבא בחר, בלי היסוס, מתחלת התארגנותו בברירה השניה, שהיא גם ההגיונית ביותר

אינם משתייכים באופן ישיר למחלקתו. החוקה הבריטית הולכת ומפרשת פירוש עוד יותר ברור בקבעה, כי במקרה מות של מפקד האניה או של היחידה הימית שעל היבשה, עובר הפיקוד לשני בסולם הדרגות, הצוות הפיקודי בלבד אפילו אם נוכח במקום זה קצין מצוות בלתי פיקודי העולה עליו בדרגתו.

„שלושה קיום מקבילים“

בכל הבחינות ובכל המקרים סמכויותיו של קצין מצוות הפיקודי עולות בתוקף תפקידו זה לאין שיעור על אלה של קצין מצוות בלתי פיקודי. בהתאם לנסיכון שרכשתי בזמן שרותי בצי הבריטי ובחיל הים, נראת לי הגדרה זו לא רק רצויה אלא הכרחית ביותר. למעשה לא ייתכן לבנות את החיל על עקרונות יבשתיים אלא ימיים בלבד, ומובן מאליו כי בסיסו היבשתיים (להוציא מהכלל את חיל הנחתה), הייבם להיות בכל בנויים על יסודות הסדר של אניה קרבית רגילה.

ההבדל היחידי הוא: שהראשונה שטה ממש והשניה סטטית גרידה, ועל כל אניה מפקד אחד ויחיד הקשור במפקד השייטת, הבא במגע ישיר עם ראש המטה בסולם זה. מובן מאליו, כך מחייב ההגיון הבריאי, כי כל השרותים המסופחים ל־מפקד האניה, אפסנאות, ש. ר., מכונות וכו' כפופים למרותו האקסקלוסיבית. ברור הוא, כי פריצת גדר זו גורמת לכפילות בפקודות והוראות ובזבזן עצום עקב התוצאות והאנרכיה הגמורה בתיאום עבודת המחלקות השונות.

למעשה קיימים שלשה קיום מקבילים המהווים את עמוד השדרה של האדמיניסטרציה הימית והן: 1 רשום כח־האדם, 2 רשום האפסנאות, 3 רשום התשלוחים.

כפי שציינתי חייבים אלה להיות מקבילים והרשום חייב להתנהל בתיאום

מלא בין שלש המחלקות הנ"ל. לכאורה רישול ואי דיוק ברשום הנ"ל אינו מהווה בעיה רצינית ביותר ביחידה צבאית רגילה, לא כן הדבר בחיל ימי אשר אי דיוקים גורמים לתוצאות חמורות ביותר, כגון: אי שליטה על האנשים (אין אתה יודע מי לך ומי לא) בזבזן במזונות ותלבושת (מקום אחד מקבל יותר מדי ואחד פחות מדי) התשלומים אינם מגיעים במלואם לאניה או לבסיס.

רשום כח־אדם חייב להיות מדויק תכלית דיוק. לא כדוגמת הצבא הנע ביחידות גדולות או קטנות, נע חיל־הים, לרוב נע כאן כל פרט ופרט לחוד, וחלוקתו הנכונה מתבססת על שליחת כל פרט ל־תפקיד המתאים לו ביותר ונצול אינטנסיבי ומקסימלי של כח־אדם. באופן מקביל חייבת להיות רשומה מחלקת האפסנאות, באם נקח בחשבון את השנוי הרב, הן באספקת המצרכים בהתאם למקום ובר־התאם לצרכים, כגון: אניה קרבית, האוכל בה חייב להיות בכמויות גדולות יותר מאשר ביבשה בתוספת ויטמינים מתאימים לתנאי הים; ספינות קטנות שדרושה להן אספקה מתאימה בהתאם ליכולת המטבח הקטן והמחסנים חסרי הקירור. מכל זה אנו למדים כי לשם חסכון מקסימלי והספקה נכונה בהתאם למספר האנשים בכל מקום ומקום, מחויבת המחלקה הנ"ל לדעת בברור את כל תנועת האנשים ממקום למקום ולנהל את הרשום המדויק, מסבה זו עצה מה מחייב הדבר את מחלקת התשלומים לנהל את רשומה היא בדיוק נמרץ. של־טה על התנועה המתמדת והטבעית של חיל ימי דורשת צנטרליזציה מכסימלית ופקוח מעולה על תנועת כל פרט ופרט. דבר זה יאפשר רק אז, אם הסמכויות תהיינה מוגדרות וברורות.

גם במקרה הראשון יהיה זה בלתי טבעי באם נחלק את העבודה האדמיניסטרטיבית

בדבקות למטרה במשך שנים רבות, חסר אנשים בעלי נסיון וידיעה לפעמים אלמני טריים ביותר.

בלי כל רגשי נחיתות יש להעזר מיד לפי דעתי ביועצים מן החוץ וללמוד, ללמוד וללמוד, להשקיע את מיטב היכור לת להכשרת חיל ימי בעל רמה הוגנת. דבר זה מצריך שוב הגדרה מדויקת של המטרה ותכנית מפורטת על כל ענפיה. כשם שלא יתכן לאמן 4 כתות קרביות נפרדות ולכל אחת תכנית בפני עצמה מבלי שנדע מראש איך תשתלב עבודתן במשותף בשדה הקרב, כך לא יתכן להכשיר חיל ימי בנפרד זעיר פה וזעיר שם, בהעדר גמור של תכנית רבתי אחת מפורטת ומסודרת במלואה.

למעשה נמסר למפקדי חיל הים התפקיד הקשה והמסובך ביותר בהקמת יש מאין, הבה אם כן נטה שכם במאמץ מוגבר ונמרץ למען נהיה ראויים לנכס הנמסר לידינו.

יהודה

מפקד מחנה חיל הים, חיפה

טרטיבית לשתיים: אניה ויבשה. גם במקרה זה כבמקרה הקודם מחויבת השיטה להיות אחת ויחידה. למותר לי להוסיף כי הנוהג בעבודה בכללה, חייב להיות סכמטי ואחיד בכל החיל בלי הבדל, עד כמה שהתנאים המקומיים מאפשרים זאת. מחוץ לחיל נחיתה אשר לו בעיות שונות תכלית שנוי.

הבעיה הרצינית — בעית ההדרכה

הבעיה הרצינית ואשר לה חייב החיל לשים לב במיוחד היא בעית ההדרכה. לפי מיטב ידיעותי נעשו צעדים גמריים בכיוון זה על ידי מטה חיל הים. אך לדעתי עלינו לגשת ביתר מרץ להקמת קדר מדריכים.

בכל המקצועות הרבים של חיל ימי, עלינו לדאוג לא רק לשאלה: „איך ללמד“ אלא גם ללמוד הרבה, כי בלי כל ספק יש ויש עוד הרבה מה ללמוד, חיל-הים חסר, לא כדוגמת הצבא אשר נבנה על יסודות ומסורת בריאים של ארגון ההגנה, פרי עמל רב והתמסרות

לצביון חיל הים

מדי פעם בפעם נוגעים הימאים בשאלת צביון חיל-הים, אם בפגישות ואם בשיחות פנימיות. אך דיון מעמיק ורציני בין האנשים לא היה. גם המטה לא הביא את הבעיה לפני האנשים במדה הראויה. חזרו ודברו על הצי הצעיר ועל המשימות העומדות בפניו. אולם לא היו דברים קונקרטיים לעצם ענין צביון החיל הזה, והלא צביון הימאי, המלח והקציין, הוא שיקבע את צביון החיל הזה בכללו.

וכאן עצם השאלה — מה צריך להיות צביונו של חיל הים, הימאים? — ישנם הטוענים שעצם המושג „חיל“ כבר מדבר בעדו. חיל, צבא, — וסוף פסוק. מסגרת

אם לסקור את התפתחות ציי העולם בינכם שברוב הארצות ובלוב המקרים היו יורדי הים אנשים ירודים, שירדו לים כעונש או כמפלט מעונש ועונל, או כהרפתקנים מופלגים. גם עתה, בימים אלה, עדיין אין פני הדברים שונים בהרבה. מחוץ לרוסיה, אשר כמדינה מתוכננת

שולחת היא לים, שהוא בעיניה חשוב
כשאר שטחי המדינה, את כל הכוחות
האפשריים ודואגת לרמה אנושית גבוהה
ככל האפשר.

אין שום סכוי לישראל

בלא כבוש הים

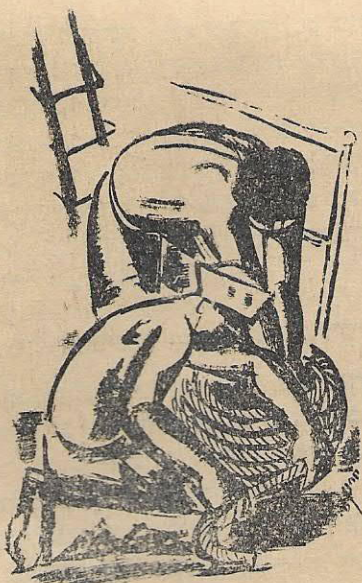
אנו נתונים במצב כזה שמוכרחים אנו
לכבוש את הים. אין שום סיכוי לישראל
בלא כיבוש הים על כל השטחים שבו.
ומתוך נסיון יודעים אנו שאין לכבוש
דברים בלא להפריש את הכוחות הטובים
ביותר ובצורה הטובה ביותר. כדי לכבוש
את הים ולהיאחז בו כליל דרושים לנו
המניעים, שיאפשרו את הכיבוש וההיאחז
זאת בקרקע הארץ. מניעים של הכרה
מלאה, אמונה בדבר ונכונות.

אמנם אין דומה ים ליבשה. התנאים
שונים, גם החומר האנושי שונה. ומה
גם שהעת עת מלחמה היא ודפוסי המח-
שבה והחיים דפוסי צבא הם. אולם דבר
אחד צריך להיות ברור — צבא זה שלנו
על כל שירותיו הנו תופעה הכרחית של
תנאים מסויימים. אין אנו יכולים ואין
לנו צורך בצבא לשם צבא. ולכן, גם
תוך כדי המלחמה אין לשכוח או לזנוח
את הדבר היותר חשוב והיותר עיקרי —
את צרכי הארץ והכיבושים הנרחבים,
הדרושים לה לשם קיומה.

הראשית קובעת בהרבה

ואין זה נכון שאנשים חיילים, ימאים,
אינם זקוקים לחינוך. זקוקים הם לכך
ודוקא עתה בראשית הדרך. אותה רוח
שהיתה בפל"ים, רוח טובה ונכונה היתה,
וזקוקים אנו לה שתהיה גם עתה. ואם
גדלו הממדים והשתנו הרבה דברים ויש
דרכים חדשות ומסגרות חדשות — יש
לשמור על עקרונות מסויימים וליצור את
הרוח הטובה.

חיל הים חייב לפעול ולהפעיל את

ציור: יוחנן סימון

הנוער ותנועות הנוער על מנת לקבל
ימאים בעלי רמה גבוהה מכל הבחינות.
ואם מזדמן נוער שרמתו ירודה יותר —
להשתדל להעלות רמה זו. לא להסתפק
בפתרון הקל שנותנת המסגרת הצבאית
— נתינת פקודה והחובה לבצעה, ובאם
אין החובה מבוצעת — עונשים. השגת
רמה גבוהה יותר, עצוב צביון טוב יותר
— דורשים עבודה יותר קשה, אחראית
ומחייבת.

עדיין אנו בראשית. וצדק ראש השירות
באמרו שה"ראשית קובעת הרבה". דוקא
משום שראשית הדרך היא ראשית למד-
דים כאלו, יש לחרוד על הדבר ולהניח
יסודות למסורת חיובית ובונה אשר תכ-
טיח רמה גבוהה, אשר תתן לימאי העברי
צביון של עובד טוב ונאמן, של חייל טוב
ונאמן ובעל הכרה וערך. וכולנו, טירונים
וותיקים, אנשי שורה ואנשי מטה, כולם
חייבים לשאת בעול הזה של התחית קו
ועיצוב דמות והעלאת הרמה והדרך.

עמרם

מעלוו "קורס החובלים"

ולעבור בין המשמרות הבריטיים ול-
הפליג בכיוון להודו המערבית, כדי למ-
שוך לשם את האויב המסוכן ביותר, את
נאלסון. אחר כך היה עליו לשוב מהר
לאירופה ולהתאחד עם יתר הכוחות הצר-
פתיים לשם פעולה משותפת במימי ה-
תעלה. נאלסון החזיק בקרבת טולון רק
אניות קלות; אניותיו הגדולות היו מרר-
כזות לרוב בסרדיניה ששימשה לו בסיס
אספקה.

„תוסר החרפה ויוקם העלבון.”

שירות הידיעות היה לקוי בזמנים ההם
והתנהל באיטיות רבה. וכך לא נודע
לנאלסון אלא ב־11 באפריל 1805 שויל-
נאף עבר שמונה ימים לפני כן את מיצר
גיבראלטאר. מיד יצא בעקבותיו, אך
רוחות עזים אילצוהו להתמהמה בדרך.
ורק ב־7 במאי עבר את מיצר גיבראלטאר.
לזילנאף היה, איפוא, יתרון רב בזמן
ואילו היה מנצלו ופונה מיד ישר לתעלה.
יתכן שהיה מכריע את יחס הכוחות ל-
טובת הצרפתים. אך דרך העקלתון שהיה
חייב ללכת בה היתה בעוכריו. על אניר-
תיו קפצו תלאות דרך רבות. מהן שנוקקו
לתיקונים ורבים מאנשיו חלו והעיקר —
נאלסון שט בעקבותיו. בתנאים אלה רצה
וילנאף להסתלק מהגשמת תכנית הפעור
לה כפי שנקבעה מראש. אך נפוליאון
דרש במפגיע שיפנה לתעלה ויהי מה.
אחת מפקודותיו מסתיימת בלשון זו:
„בוא לכאן (לתעלה) לעשרים וארבע
שעות והכל יסתיים ותוסר החרפה ויוקם
העלבון שנגרמו לנו במשך שש מאות
שנה.”

נפלה ההכרעה

לשוא התאמץ וילנאף להסביר, כי
אניותיו אינן במצב המניח את הדעת
ומלחיו הספרדיים אינם מוכשרים כלל
לקרב. בלב כבד ומלא יאוש נאלץ ל-
הפליג ב־19 באוקטובר בראש הצי הצר-
פתי־הספרדי שהיה מרוכז בקאדיס וב־21

סוף המאה השמונה־עשרה וראשית ה-
מאה התשע־עשרה הם התקופה המזהירה
ביותר בתולדות הימיה הבריטית. הוקה,
הו, ג'ארויס ורודני נחלו נצחונות מז-
הירים על הצרפתים והספרדים, והביאו
את תהילת הימיה הבריטית למרחבי תבל,
אך מעל לכולם מזהיר שמו של נאלסון.
המהולל והנערץ מכל גבורי המלחמות
הימיות. והגדול שבנצחונותיו של נאלסון
הוא נצחון טראפאלגאר.

נפוליאון מתכוון לפלוש לאנגליה
נפוליאון אשר ריכוז בבוילון את צבאו
העצום, שנועד לפלוש לאנגליה, ידע כי
תנאי ראשון להצלחת נסיון הפלישה
היא השתלטות של הצי הצרפתי על מימי
התעלה.

לשם השגת המטרה הזאת אמר להש-
תמש בתחבולות, שהצליחו במידה כה
רבה במלחמת היבשה. בתמרונים מחוכ-
מים חשב להתעות את הימיה הבריטית
ולהרחיקה מהזירה שבה בחר לשם מתן
מהלומה מכריעה. משום כך ריכוז את
אניותיו ואת אניות בני בריתו הספרדים
בנקודות שונות (בראסט, רושפור, פרול,
טולון, קאדיס וקרתגאנה) והטיל את
פתיחת הפעולות על השייטת המרוחקת
ביותר, על זו של טולון. על כל אחד
מהנמלים האלה שמרו הבריטים בקפדנות
רבה. על טולון שמרה שייטת בריטית ב-
פיקודו של נאלסון. נפוליאון הטיל על
וילנאף, מפקדה של שייטת טולון, לחמוק

אניות צרפתיות רבות מכלל פעולה ר-
שנים מהן נאלצו להיכנע.
נלסון מנצח ונופל בקרב

היה זה הקרב הגדול ביותר והנצחון
המהיר ביותר בתולדות ציי המפרשים.
למעלה ממחצית האניות הצרפתיות וה-
ספרדיות הושמדו ורבות אחרות ניוקו
קשה ולמעלה משבעת אלפים מאנשיהם
ניספו, או נפצעו. לבריטים לא היו כל
אבידות באניות, אך אבידותיהם באנשים
הגיעו ל-2500 ובין הנופלים בקרב גם —
נאלסון. נצחון טראפאלגאר שם קץ ל-
חלומות הפלישה של נפוליאון.
ד"ר קימפלד

באוקטובר נפגשו שני הציים היריבים
ליד טראפאלגאר. לבריטים היו 27 אניות
כבדות ושש אניות קלות (2314 תותחים)
ולצי הצרפתי-הספרדי היו 33 אניות
כבדות ו-7 אניות קלות (2856 תותחים).
אך הצי הבריטי עלה על יריבו, הן בטיב
כליו והן בכשרון המעשה של אנשיו. עם
התחלת הקרב פנה נאלסון לאנשיו ב-
קריאתו המפורסמת: „אנגליה מצפה, ש-
כל איש ימלא את חובתו”. בשעה אחת-
עשרה וחצי התחיל הקרב ונמשך עד
לשעה חמש אחרי הצהרים. אך למעשה
נפלה ההכרעה עוד בשעת הקרב הרא-
שונה. כי בשלב זה של הקרב הוצאו

„הים הוא המורה הגדול ביותר שהיה לאנושות עד היום. הים חונן את
האדם לתרבות, הוא נתן ונותן לו מזון ברצון וזן ומפרנס אף היום את הרבע
של בני אירופה ע"י בעלי-החיים שלו. הים לימד את האדם לכבוש מרחקים
ופיט לו דרך מסביב לכדור הארץ. בלי המסחר — הקשור עם הים —
ותהרבות חוג הראיה הקשור בו, אולי היה האדם נשאר יושב מערות בעל
מוח מעורפל”
(ראו פרנסי — חוקר ופילוסוף)

תרומת היהודים למדע הים

של המפה היה מכונה בפי שכניו הנוצרים
בשם „היהודי בעל המפות” או „היהודי בעל
המצפנים”. רבי יהודה קרשק נתמנה בשנת
1423 למנהל מצפה הכוכבים של סאגריס
על-ידי מיסדו הנסיך הפורטוגלי הנריקו המכר
נה נביגטור (יודרים).

רבי לוי בן גרשום (הרלב"ג) המציא את
המכשיר הידוע בשם מסה יעקב אשר
שימש למדידת גובה השמש הכוכבים מעל
לאופק. את המכשיר הזה תאר רלב"ג בספ-
רו הידוע „מלחמות ה'” (1340). המטה-יעקב
הונהג בשימשו במאה ה-17 וכל הנוסעים
המגלים: קולומבוס, ואסקו ד-גאמה, מגילן
ואחרים השתמשו בו.

חיבור הלוחות האסטרונומיים היה באיור
פה של ימי הביניים למקצוע מיוחד כמעט
רק לחכמי ישראל. מפורסם ביחוד התוכן
אברהם זכותו שחיבר „באור לוחות”.

מ. נלברט

אירופה הנוצרית קיבלה מאת חכמי ישר-
אל את המתנה היקרה ביותר לכל יורדי
ים. את תורת הנביגציה (השיט) המדעית.
היהודים הם הם בעיקר אשר יצרו את מדע
השיט החדש. שלושה דברים נחוצים לספן
לשם קביעת דרכו ועמדתו בלבים, הרחק
מכל חוף: מפה, מכשירי תצפית, ולוחות
אסטרונומיים, אשר בהם מסומן מקומם של
השמש, הירח וכוכבי הלכת בין הכוכבים
בכל זמן וזמן; וביצירת שלושת המכשירים
האלה היה חלקם של היהודים הגדול ביותר.
הקרטוגרפיה (שרטוט מפות) הפכה בימי
הביניים למקצוע יהודי. באי מאיורקה
התקיים מוסד מדעי יהודי, שעסק בהכנת
מפות ליורדי-ים. בין מחברי המפות הצטיין
רבי יהודה קרשקש, מהאי מאיורקה. יוצרה
של המפה הקטלוגית המפורסמת שנלחה
במתנה מאת יואן מלך ארגון לקרל הששי,
מלך צרפת (1381 לספירה). מפה זאת פותחת
תקופה חדשה במדע הקרטוגרפיה. מחברה

ה-13 לבשר רעות

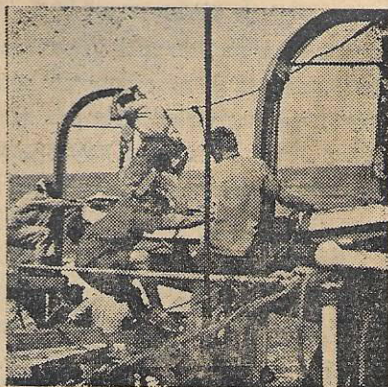

בוכים על כי נאלצו להפסיק את השיט
יפה רוכבת ספינתנו על פני המים.
בבטחון, בקלות גומעת היא מרחבים. במי
הירות מרחקים אנו מחופי הארץ. איש
איש על משמרתו. החובלים, הסקסטנט
כבר מגלים את מקומנו על פני הים...
ובגלויים מענינים. כל גלוי חדש מבשרנו
על התקרבתנו אל חופי איטליה...
והאלחוטאי הבלונדיני מביא, בפעם
כפרם, ד"ש מן הארץ ומוסר לנו שלום
מאחינו, מספר ל"אמא" בכל שעות מספר
על דרך הים... ופתאום מבשר הוא לנו
את הידיעה המרה שקבל: עלינו לחזור
מיד אל חוף המולדת, ולעמוד שם על
משמר הים...

האמנם? היתכן שה-13 יבשר רע?...
ש. אבני

ברודוס היינו כבר, נהנינו מכל הדרו.
את קפריסין הקפנו ולא נתעכבנו לידה.
כי הן לא נשארה שם פנה בחוף —
המגדלור, הנמל — שתהיה לחידה בעיר
נינו. והעין הרחיקה להביט. הרצון,
הכמיהה למרחבים, לימים, במ נראה
רק ים ושמים — מלאו את לבבנו. אף ימי
הסערות, בעברנו ליד כריתים, ופגעי ים
אחרים שיתחוללו על ראשינו חביבים
יהיו עלינו. כי הרי לשם כך אנו מפליר
גים. המטרה מקדשת את כל ההקאות...
והיום הגדול, היום לו צפינו זה כמה,
היום בו ידידים וידידות הסתכלו בנו
בעיני קנאה, אם כי הבטחנו להן לידידות
להביא מ"כל טוב": סודרים מסוג אנגור
רה, מטפחות משי, מגדלנות, אקורדיונים
וצעצועים למיניהם — כל אשר ידם
האמנותית של האיטלקים יוצרת — היום
הזה בא סוף סוף...

בשירה ובתרועה הפלגנו כשכל הנמל
מנפנף לנו לשלום. הים קימנו בשלות
השקט. גליו הקלים רק רמו דק רמוז
לנו. נדנודים קלים שבאו מאי"ש החלו
מנדנדים אותם. והקרוב הראשון כבר
עלה בחרמו של הים...

הימאים בלב"ים...

מעשה בנסיעה לחיפה...

ב.

מששמעתי דבריו אלה התרגזתי ואמרתי: „איני מבין לשון דיבור שכזה: או שיש מקום או שאין מקום, איך אפשר דבר והיפוכו: „יש אין מקום“. מוחי אינו תופס זאת. לבסוף התברר, כי ה„יעקע“ התכוון לכך שיש רק „אין“ (אחד) מקום. לך והבן שפה כזאת! משבאנו עליו בטרונאי ובטענות למה לא השאיר לנו מקומות לינה, הרי הודענו לו מראש על בואנו, ענה ואמר: „אם רוצים „פנסיון“ בבית-המלח צריכים הזמנה קודם חודש, כמו „גרנד-הוטל“ באירופה. יא, כמו באירופה! חיפה זה לא אסיה, חיפה זה עיר גדולה. יש „פורט“ יש „בית-מלח“ והמלאכים לא רוצים לישון באניה רק ב„הוטל“ של בית-המלח. הם רוצים „זיך אמוזירן“ בחיפה. ובשביל זאת צפוף תמיד ב„הוטל“ של בית-המלח. לא מודיעים אתמול והיום תיכף רוצים אתה כבר מקומות. זה בלתי-אפשרית. זה „אונמעגליך“... — בקיצור, לא הועילו כל תחנונינו וטענותינו, מקום לינה לא קיבלנו ואף את ה„אין“ מקום לא קיבלנו. כי לא רצינו „להפריד בין הדבקים“... לאחר התרוצצות והשתדלות מרובה קיבלנו — מטעם קצין העיר — מקומות לינה במלון „הנמל“ שליד הנמל...

בעל המלון כמעט התעלף...

משהגענו לשם רוצים ורגזים חיכתה לנו שם „קבלת פנים“ חדשה. בעל המלון, ספק רומני, ספק הונגרי, אך גליצאי ודאי... משראה בינינו גם בחורה, כולמר את המזמרת שרק לפני זמן-מה גמרה את ביה"ס העממי, התעלף כמעט וקרא: כאן לא ת"א החצופה והמופקרת שבחורים ובחורות מתרחצים ורוקדים יחד בגליציה... כאן חיפה הצנועה והחסודה, ולא ייעשה כאן במקומנו" שנקבה תלון במלון אחד עם בחורים. — „סליחה“ התנצלנו לפניו, היא איננה נקבה, כי אם מזמרת ומסכימה

משבאנו לחיפה היתה ראשית דרכנו למחנה חיל-הים אשר בבת-גלים, כי היה עלינו להוריד שם „מטען יקר וחשוב“ — ק"ת ממושקף, אברך משי ממש, שנשלח ע"י המחנה של חיל-הים אשר בת"א כמתנה למחנה בת-גלים אשר בחיפה... משנכנסנו למחנה חשבתי תחתי לה, למראה הצריפים ולמשמע האנגלית הצחה כי הנהג, במחילת כבודו, טעה ובמקום להורידנו למחנה „חיל-הים“ הובילנו למחנה ברייטי איי-שם. חששתי שעוד מעט יגש אלינו איי-שם „טומי“ ויאסרנו כ„טרוריסטים“... אך משראיתי הרבה צריפים מוזנחים ולידם כרר דשא קמלים וזנובלים נחה דעתי... הבינותי, אפוא, שרגלי דורכות במחנה יהודי טהור... מפשרקנו את ה„מטען החי“ מהרגו לנסוע לחיפה העיר, ל„בית-המלח“. בעוד אנו חול-מים בדרך על מיטה רכה וארוחה שמנה, שנקבל שם והנה „סטופ אימיגרירישן“, המכור בית, שכל הדרך התנהגה באורח „גיטלמני“ הכריזה שבייתה ולא נוה ממקומה. „לא היה לה כוח“ לעלות במעלה הכביש — כאילו בחיפה יש כביש שאינו כמעלה... — לא עליכם פאנצירי כפאנצירנו. „צער בעלי חיים“ ממש היה על חברי ה„קפליה“ שהיו מוכי רחים „נעביך“ להחזיק ביד האחת את „הנשק המוסקלי“ שלהם וביד שניה לדחוף את גלגלי המכונית שהתגלגלה כמובן חזרה... הסוף היה שנאלצנו לעזוב את הנהג ומכוניתו לאנחות באמצע הכביש, ואנו הסתלקנו חיש משם לבית-המלח, כדי לא לאחר חלילה לארוחת הערב.

יש אין מקום

משבאנו סוף סוף לבית-המלח עייפים ורעבים, חיכתה לנו שם „קבלת-פנים“ נעימה מאד. „שומר הסף“ פנה אלינו בעברית מגורמנת או בגרמנית מעוברת... ואמר: „אין כבר מקומות לינה, יש אין מקום“.

אנו שתלון יחידה בחדר, או אף עם אשתך... — "מזמרת" — קרא בכעס כשפניו המגולחים מסמיקים — גרועה בעיני מכל, כי "קול בא שה ערוה". מזמרת בעיני, הריהי כרקדנית קבארטית, כארטיסטקה, כפרימדונה, כשנסונטקה, כגיידה יפנית, כלל לא תלון במלוני "מלון הנמל" שכל מלון נמל, מפורסם הוא במוסריותו ובטהרו...

— אם כה חסיד אתה, מנין לך כל השמות "הקדושים" הללו, האם "בחומש" פגשת אותם או במקומות אחרים... שאל אותו שאלתם הכנר שלנו, מיוצאי מצרים, הבקי יפה בדברים שכאלה... בקיצור לא הועילו כל טענות ומענות. הוכרחנו, במחילת כבודנו, לחפש למזמרת מקום לינה במלון אחר, במלון "הרכבת" הסמוך — נראה ששני המלונים אלו: "מלון הנמל" ו"מלון הרכבת" שייכים שניהם לשר התחבורה — משכנסנו לשם נוכחנו באמיתות דברי בעל מלון הנמל על חסידותה של חיפה. מלון זה איכסן רק בחורות וכל תחנוניו של האקורדיוניסטן שירשו לנו ללון שם, או לפחות רק לו עצמו... לא עזרו. כאן רק, במנזר נשים, סליחה, רק "מלון נשים" — ענו לו. בכאבילב נאלצנו "נעבד" לעזוב את המלון הנשי הזה ואת המזמרת ולחזור למלוננו — המלון האנטיסמיניסטי. אף הזמרת הקטנה הצטערה צער רב על שעליה להיפרד מאתנו. אם כבר נגזר עלי ללון במנזר — כך התיפתה... — הרי לפחות במנזר גברים... ששהנחנו את המטלטלים שלנו, הלכנו לאכול למסעדת חילי-היבשה — כי בתור אנשי "חיל-הים" לא ניתן לנו לאכול ב"בית אהמלח"...

זנבי הדגים המלוחים

— משבאנו לשם היתה כבר השעה עשר בערב ולא היה כמעט מה לאכול. בלית-ברירה חפכנו ל"חסידים" האוכלים, "שיירים" של "הרב" ואכלנו את כל זנבי הדגים המלוחים שהואילו החיילים ברוב טובם להשאיר לנו וכן אכלנו סלטים, "משאר ירקות" וכו'.

ראתה המגישה את תיאבוננו המדהים נבהלה והסתלקה לצדדין מחשש שמא נטרף גם אותה... לאחר שמלאנו כרסנו מ"כל-טוב" חזרנו שבעים ו"מדושני עוגג" למלוננו ה"גברי", נפלו על מיטותינו כ"הרוגים" ונר-דמנו שנת ישרים על אף ההום המחניק בחדר והיתושים הרבים.

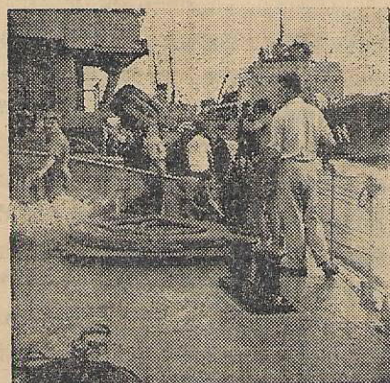
"יא חבריקו, יא ידידיקו"

עם בוקר התעוררנו ויצאנו ל"פעולה". ה"קפליה" הלכה לעשות "חזרות", "רפטיציה" בלע"ז לכבוד החגיגה של ה-13 שעמדה להתקיים ב-24 לחודש... ואני יצאתי ל"ג'ויב" שלי, לסייר את הצי שלנו וללמוד שם מהו ההבדל בין קפיטאן ובין קפיטאל... בין ים ופל-ים... ובין ימאי, ספן, מלח, יורד ים ואישים ועוד... משבאתי לשער הנמל כשבידי פתק מעבר ממטה חיל-הים נעצרת ע"י אחד, ספק שוטר-נמל, ספק פועל נמל אבל סלונקאי ודאי... כשבידו דאחא הוא מחזיק סטן, ובידו השניה קדרה שממנה אכל את ארוחתו... הוא לקח את הפתקה, החזיקה, כשראשה למטה, הסתכל בה כ"תרנגול בבני אדם" ואמר: "יא, חבריקו, יא ידידיקו, זו לא פתקה נכונה, איראפשר לעבור בה לשטח הצי המלחמתי" — סליחה, הא-כיכד הרי כתוב בפתקה בפירוש שמותר לי לעבור לשם — אמרתי בתמידה. "אינני שיכנוזי" הקורא, "כתב שיכנוזי" ו"קשקושים שיכנוזיים", אני מכיר את הפתקה לפי הצבע. לפתקאות מעבר יש צבע אחר ולא צבע שכה" — ענני בטון פסקני. "סליחה, אדוני הקצין, ההנפתי לו, בלכתי הנה החזקתי את הפתקה ביד והצבע דהה בינתיים... מחר אביא צבע טוב. אני אחזיק כבר את הפתקה בכיס ולא ביד מול השמש"... בקיצור, לאחר טענות ומענות ולאחר שימאי מכיר ערב אותי בפניי שלא אגנוב שום אנית-מלחמה ושום צוללת. הואיל סוף סוף, "ברוב חסדו" להרשות לי לעבור. משכנסתי לאיזור הצי המלחמתי, — חשבתי שאראה שם אניות מלחמה מתרוצצות הנה והנה ועליהן מלחים במדי צהור שרים

שירי מלחים ו"מרבצים" על ימין ועל שמאל באניות השונא ומטביעות אותן לעשרות. והנה לא "דובים ולא יער" לא "מטביעים" ולא "יורים", אלא אניות שקטות עוגנות להן במי־מנוחות ליד המזה ועליהן מסתובבים לא מלחים לבושי לובן, כי אם "חורנים" מלוכ־לכים ומשומנים שלא תואר להם ולא הדר להם — טוב עוד, שהבחורות מעריצות־המל־חים לא ראו אותם בקלקלתם ובכללם...

מלה מסתורית ספנית

משהתקרבותי לאניה ק.20, שמעתי כי רס־קול האניה מרעים בלי הרף: יוש, יוש, יוש, יוש. שאלתי את בן־לויי הימאי: מה פשרה של מלה מסתורית־ספנית זו, הסיסמת מלחמה היא או סיסמת שלום? — אין זה סיסמה, כי אם ימאי שכזה ששמו יוש, כלומר, שמו הנכון אינו יוש, כי אם אם זה שם לוי שלו, הספני. לכל ימאי הגון, כלכל "כוכב" ב"הול־י־בוד", יש שם לוי מקורי... אגב, הוסיף בן־לויי, יוש זה אינו רק מושך בכבל העוגן, כי אם גם מושך בעט סופרים ומרננים אחריו כי בכונה נעשה ימאי כדי שיהיו לו מנן לשאוב נושאים — מיס גדול ורחב ידיים כזה, אפשר לשאוב לעולמי עולמים... — כי מישיבה בטלה בקפה דאמנים והסופרים "כסית" אי־אפשר לשאוב נושאים לכתיבה.

באניה

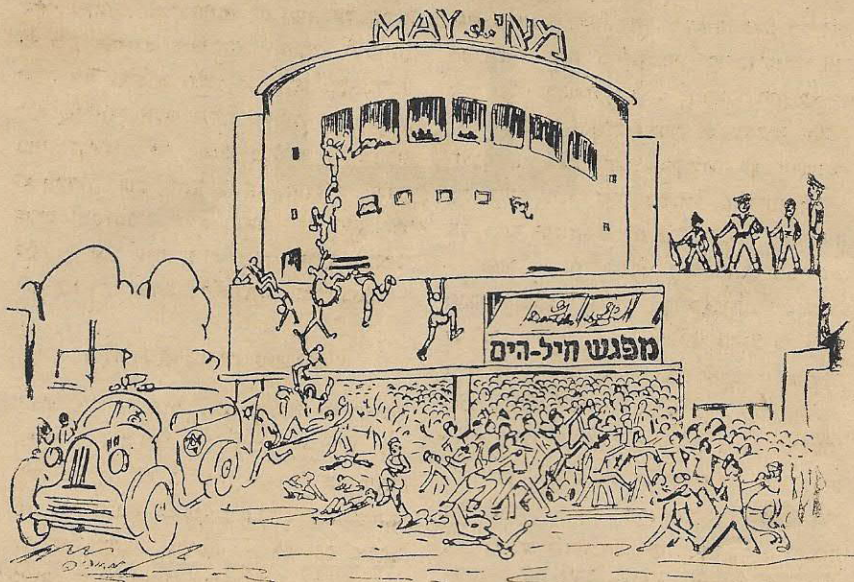
שם אפשר לכל היותר לשאוב קצב רכילות ספרותית... תוך כדי דבריו של בן־לויי ה־ר פיע יוש בכבודו ובעצמו ומראהו היה כאילו יצא זה עתה מארובת עשן או מחבית זפת... הצגתי את עצמי לצניו "בקולגה לעט" ובקש־תי ממנו אינטרוויו בשביל "חיל־הים". — אני מוכן ומזומן למלא את בקשתך בחפץ לב — אמר — אך בתנאי קטן מאד, שבינתים תנקה ותצחצה במקומי את האניה... משמע־תי כך, אמרתי לו: "נזכרתי כרגע כי בחר ברת של חיל־הים נדפס כבר אינטרוויו מוצלח שלך: "עם בחורינו בקרב ימי". מכיון שעוד לא עבר זמן רב מאז, נדחה לע"ע את האינטר־ויו שלך לפעם אחרת כשהאניה כבר תהא מצוחצחת וצבועה... הוא קבל את הצעתי בר־צון, כי נערה חיננית, לאו דוקא מח"ן, חיכתה לו על הסיפון שישמש לה מורה־דרך ויעבירה, כוירגיליוס את ביאטריציה... דרך כל שבעה מדורי האניה... נפרדנו מרוצים איש מרעהו ואף אני התחלתי בלויית מורה־דרכי לסיר את הספינה, אך לא ק.20, כי אם "הגנה"... כי לא רציתי להפריע את יוש בסירו הרומנטי עם הביאטריציה שלו...

על סיור זה ושאר ההרפתקאות אכתוב אי"ה בהודמנות אחרת...

א ג

ובבית־המלח

ימאים רבים גלו יכולת קרבית רבה באותו ליל שבת...

מפגש חיל-הים

וקצין־התרבות — הושלך הס באולם, כמו בכניסת נוצרים, להבדיל. נאומו של קצין־התרבות היה הנאום הקצר והמעשי ביותר בתולדות הנאומים הרשמיים בארץ ישראל. נאומו של ראש השרותים היה יותר ארוך, אך קצר למדי ביחס לנוא־מים המושבעים. נראה שהים משפיע לטובה על הנאומים.

ראש השרותים השמיע, דרך אגב, דברים חשובים מאד. הוא אמר כי כוחנו הימי גדל בהרבה, וכי יש לנו עתה האפשרות להלום באויב בבסיסו.

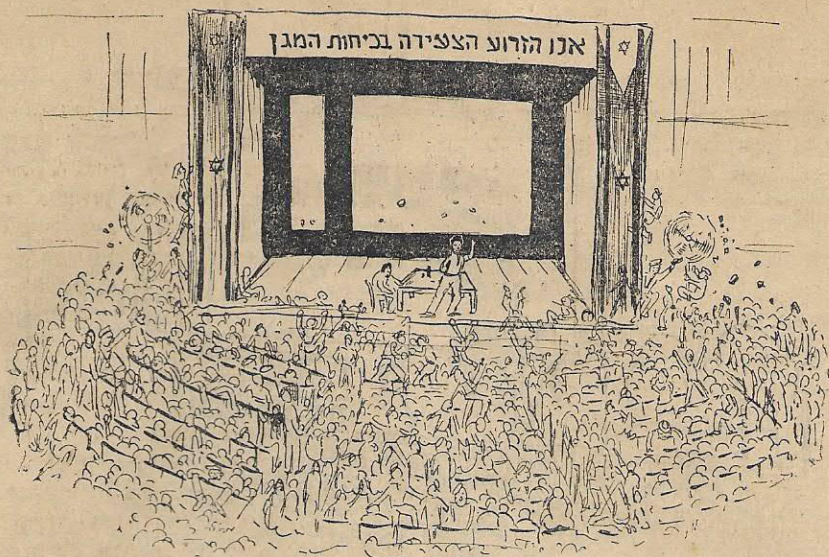
זה היה מפגש פנימי, סגור — ולחינם הוזמנו אליו עתונאים. הללו סברו כי היתה זו הופעת חיל־הים בפני האזרחים, וחיפשו „משהו ימי“. למעשה, הימאים באו מבסיסהם כדי לראות „משהו יבש־תי“, וראו את ה„ציזבאטרון“.

ה„ציזבאטרון“, הרי, להקת הפלמ"ח היא. והפלמ"ח, בגלגולו הימי, היה אבי

המפגש הראשון של חיל־הים בחיפה התחיל ב„טראסק“ גדול: הבחורים פרצו את הדלת הראשית, שברו זכוכית, התיש־כו במקומות לא־להם ו„צפצפו על העולם“. זה לא היה לפי „התכנית“. לפי התכנית, צריכים היו להכנס לאולם רק אלה שיש להם כרטיסים. המשטרה הימית התלבשה הדר והתיצבה בכל הפתחים. אבל ה„חברה“ חשבו כנראה שקולנוע „מאי“ הוא התחרות במשיכת החבל, וקראו בקול גדול: „הייהיך!“ והסדרן עם המ"סיוד נפלו ארצה.

אחר־כך, כאשר התישבו כולם במקומותיהם, התברר כי היה, למעשה, מקום בשביל כל הבאים. אבל „חברה“ אין סבלנות. וזה רק מראה שאין הם ימאים אמתיים עדיין. כי ימאי בלי סבלנות — הוא לא ימאי.

ואל תגידו כי אין לימאים משמעת. כאשר עלו על הבמה ראש השרותים

„כאשר עלו על הבמה ראש השרותים וקצין התרבות השלך הס באולם...”

הצי הישראלי, ועדיין מאציל מרוחו על מנהגיו. ולכן, בלי הרבה פסיכואנליזה, הקשר שבין הציזבורן וחיל-הים ברור ומובן. במיפגש הבא תופיע, אולי, הלהקה הימית שלנו. היא כבר עושה הכנות רציניות רבות במחנה בת-גלים. נתכנסה שם קבוצה של אמנים רציניים, שיש להם התלהבות וידיעות.

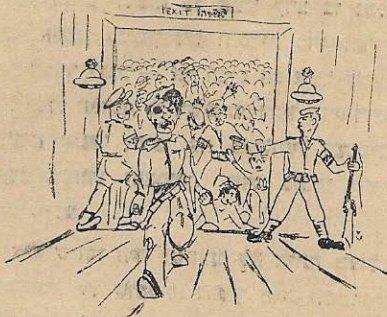
בסופו של דבר, היו ה„חברה” מרוצים למדי מן המיפגש. כל אותו מיפגש לא בא אלא לשם בידור, מעין הפוגה ברור טינה — והוא השיג זאת. היה מישחק על הבמה, היה מישחק בקהל (ענין ההת-פרצות...) — ואחרי המיפגש נסעו במכו-ניות פתוחות הביתה, לבסיסים, לאור הירח היפה ביותר של החודש, בצינה המעוררת של הלילה.

„כמה תקוות תלו בד, המפגש !...!”

ובכפר...

אבל מזרוע צעירה של כחות הבטחון אפר
שר לבקש שילמדו חבריה דרכים יותר נאות
של משמעת, כל זמן שצעירים הם...
"עין רואה"

המאוסר שנוכס בשן ועין...

הנשפכים מהגיגית יש להם לשוטפים הרגשה
נעימה של ים... ומשום כך לובשים הם גם
מכנסים קצרים ולא ארוכים, כי ארוכים
עלולים להרטב ומוטב איפוא שהרגלים תר-
טבנה...

אגודת ה"שצב"מ אינה מקבלת לשורותיה
בנות. תפקיד נכבד וחשוב זה מיועד בספינות
אך ורק לגברים בעלי כושר, צבאי בדרגה א',
ומעטות הן הבנות שחוננו בסגולות אלה...
כל הרוצה לזכות בכבוד הגדול הזה להיות
חבר "שצב"מ" עליו לפנות ל"אכא" ואז
נקבלנו ברצון.
חבר האגודה הנ"ל, יצחק הלברייך

מתמונות, ה'13 שבישר רעות

הזרוע הצעירה

המלחים שלנו הם צעירים מאד. אנחנו
הזרוע הצעירה של כחות הבטחון, — דבריו
של בן-גוריון התנוססו, באותיות כחולות,
על סרט לבן, שק שט את במת קולנוע, מאי"
בחיפה ביום "מפגש הצי". ובאולם ישבו
האצבעות המרובות מאד של הזרוע הזאת —
ורעשו.

הם סברו, כי הכרטיסים הם מין תעודה
מיותרת, אחת התעודות הרבות מניספור
הנהוגות בצבא, ושאיש אינו מתחשב בהן —
משום שרבות הן.

והם ישבו במקומות שמצאו חן בעיניהם.
לאיש הזר, שהראה בתמימות את הכרטיס,
ענה זה שישב במקומו, בפשטות רבה:
"מיותר לדבר — אני לא אקום".

הגישה אינה מיוחדת לאנשי הצי, כמובן.
הם הביאו את ההרגלים מבתי-קולנוע בעיר

אגודת "ש.צ.ב.מ."

ודאי תייגעו את מוחכם בפענוח ראשי-
תיבות אלה. אל תייגעו, מיד אגלה לכם את
הסוד: "שצב"מ" — "ש"וטפי"לחות לסטלה
לואריס". ואל תחשבו כי כה קל להתקבל
לאגודתנו זו. אדם או חייל — אין זה היינו
הך... — המתקבל לאגודתנו צריך ללמוד
לפחות שנתיים ימים בבית-ספר ימי או לשרת
שנים אחדות בצי, כי עליו לדעת יפה איך
להשיט את הצלחות בתוך הגיגית המלאה
ולשטפן כך שהמים לא יעלו על גדות
הגיגית... אמנות גדולה היא. גדולה אף
מאמנות השיט של רב-חובל...

מלבד הידיעות הרבות הדרושות לחבר
"שצב"מ" בתורת רנביגציה דרושה לו ידיעה
רבה גם במטמתיקה גבוהה — על כל
"שצב"מ" לדעת לספור ולמנות את הכמות
של הכלים ששטף והדיח במשך שבוע אחד.
וכמות זו מגיעה לפעמים למספרים אסטרו-
נומיים... כל צלחת וצלחת ששטף עליו לציין
בקו, שצורת "פסיק" לו... דבר זה עושה הוא
ביד שמאל, כי יד ימין תפוסה בשטיפת
הצלחות ואסור להפסיק את הייצור...

אגב, חברי "שצב"מ" שוטפים את הכלים
יחף ולא בנעלים, כדי שיוכלו להיות קרובים
יותר לטבע ולים... כשרגליהם בוססות במים

ציון לימאים שנפלו

אלחנן בנימין

י ו א ל

אחראי היה לתחבורה בפלוגה וכשנאמר לו כי גם הוא יצא לקרב יחד עם שאר הלוחמים, כמדומה לי, כי בת־שחוק עלתה, על שפתיו, בת־שחוק מהולה ברצינות, רצינות המצב וחומרת השעה.

עניו היה מטבעו וטוב לב, טוב־לב שקשה למצוא כמוהו בין בני־אדם נוכח גל הפרענות העובר על העולם ומקשיח לב הבריות.

אמרו עליו על יואל, כי מעולם לא ראהו איש רוגז, עצוב או מקשיח לבו. תמיד עליו היה, תמיד שוחק וחיוך על שפתיו, מעולם לא סרב לאיש. וכך גם בשד־הקרב בו מלא תפקיד של עוזר לחלש. הוציא את הפצועים משד־הקרב. הנה הוא „משוטט“ בין בתי הכפר הכבוש כבר בחלקו ע"י אנשינו הפור־צים שמא ישמע קול פצוע זועק ומשוע לעזרה; הנה הוא מציץ בחצרים, שמא יגלה פצוע גונח וזועק לספת מים. והנה הוא רץ לקול הקורא לעזרה בעוד כדורים, שורקים ופגזים מללים סביבו. לא שם לב אף לאור הרות חבריו כי מתחייב הוא בנפשו, לא שם לבו לסכנות האורבות לו מכל בית ומכל חלון. את תפקידו מלא כיאות לכן העם העב־רי ולחיל אמיץ לב. „אין שלוחי מצוה נזר־קים“, היה אומר. אך בעוד הוא גורר אחריו פצוע עברי מתחת למטר כדורים ופגזים, פגע אף בו כדור אשר הפסיק את מלאכתו מלאכת הקודש. פתיל חייו נתק והוא עדיין כאבו.

יהי זכרם של רבי אלחנן ושל יואל הי"ד צרור לעד יחד עם שאר הנעדרים — חיילי הצי העברי אשר נקראו למלא חובתם למור־לדת ולעם, ולהחזיר את עטרת מלוכת ישראל לישנה.

מליעב

לא רבים יודעים על אותו קרב בו נפלו רבי אלחנן בנימין ז"ל וחבריו, כדי לפרוק את הדרך לנגב — אך רבים הם אשר שמעו על נפול אלחנן, כי רבים הכירוהו והוקירוהו ורבים שמעו וידעו את פעולותיו ומעשיו. הכל חבבוהו ואהבוהו. אדם כמותו קשה לא לחבב.

אי־שיחה היה ושיחתו לא היתה מעולם למעמסה על שומעיה. נהפוך הוא, השתוקקו לשמעה. הוא היה „נאה דורש ונאה מקיים“. היה „קשה כארז ורך כקנה“: בעל אופי תקיף היה ועמד על דבריו ויחד עם זה היה נוח לבריות. מעולם לא ראהו איש כועס ורוגז. תמיד נתרצה לבריות. תמיד הטח אוזן לדאגת חברו, ולא קרה מקרה ששייב את פני חברו ח־ס.

זכורני אותו ערב אחרון לחייו, שעות מס־פר לפני צאתו לקרב, כיצד עמד לפני מפקדו, מפקד הפלוגה, וטען בעקשנות ובקשיות ערף של אדם היודע לעמוד על שלו, שהוא עדיין אינו מוכן ליציאה לקרב כל עוד אנשי מחר לקתו לא קבלו את האמון האחרון והסופי לפני הקרב. והוא נצה, יצאה המחלקה והוא בראשה לאמונים שעות מספר לפני הקרב. ולא שם לבו לעיפותו, עלה על המכונית עם אנשיו ויצא... ולא חזר.

בראש מחלקתו בעוד הרמון בידו המושטה מוכן לזריקה — הניצרה כבר הוצאה — בעוד הוא מתרומם על רגלו האחת בכדי להטיל את הרמון בעמדת האויב וצעת נצחון ב־גרונו פילח כדור אויב את לבו. היד המושטה המחזיקה ברמון צנחה. ידו השמאלית תפשה את חזהו, דומה כי רצה למנוע ולעצור בעד מר המות, אך ללא הועיל; שפתיו עוד הס־פיקו לדובב „אבדתי“, וכל גופו צנח אין אונים על הרמון שנתפוצץ.

כזאי אצאת...

תעלת סואץ

כלפני 3400 שנה כבר חפרו המצרים תעלה בין הים התיכון והים סוף, אך מחוסר שמירה וטפול נסתמה.

פרעה נכה נגש שנית לחפירת התעלה. בעבודה זו אבדו ומתו 120 אלף פועלים.

האניות היו מפליגות בימים ההם מהים התיכון דרך השלוחה המזרחית של הנילוס עד ביובאסטוס, כאן החלה התע-

לה ונגמרה בעיר הליופוליס. המהנדסים המצרים הפסיקו לחפור את התעלה, כי

פחדו מפני הצפה משום שיש הבדל בין גובה המים בים התיכון לבין גובה המים

של הים-סוף. ולכן הפסיקו את חפירות התעלה עד הליופוליס. משם היו מעביר

רים את הסחורות ביבשה עד המפרץ של ים סוף. רק בימי מלכותו של דריוש

מלך פרס (לפני 2500 שנה) נשלמה המלאכה ואניות עברו בתעלה, אך במשך

הזמן הוונחה שוב ונסתמה ע"י חולות המדבר וביחוד הוונחה בימי קליאופטרה.

לפני 1200 שנה טפלו בחפירת התעלה כובשי מצרים הערבים. אך הנסיון לא

הצליח והיא נסתמה שוב.

לפני 85 שנה בערך התחילו שוב לעבוד בחפירת התעלה. המהנדס היה

הצרפתי לספס. העבודה הוחלה ב-25 לאפריל בשנת 1854. השאלה העיקרית

היתה כיצד לספק מי שתיה לפועלים שעבדו שם בסביבה השוממה. לשם כך

חפרו תעלה מיוחדת למי שתיה מהנילוס תעלה זו היא רחבה ובמימיה שטו סירות

שהיו מביאות צרכי אוכל לתושבים של-אורך התעלה.

העבודה החלה בצפון, במקום שנוסדה העיר פורט סעיד. מספר הפועלים

היה — כשמונה-עשר אלף. מצבם היה בכל רע: החול, השמש הלוהטת, חוסר

מי שתיה במדה מספיקה, כל אלה

גרמו למחלות שונות. רבים עזבו את עבודתם וברחו. אז המציאו המהנדסים מכונות-חפירה מיוחדות והחפירה הת-

קדמה יותר. החול שנחפר נזרק הצדה במרחק של עשרות מטרים.

אורך התעלה — 150 קילומטר. כדי שהחול לא יכסה את התעלה בנו גדרות אבנים לאורך התעלה.

הצוללת הראשונה

הכל הושבים כי הצוללת המצאה חדשה של זמננו. וטענות בידם: הצוללת הרא-

שונה נבנתה עוד כלפני למעלה מ-300 שנה וצללה במים בחודש יולי 1634.

הממציא של הצוללת הראשונה הוא ההולנדי קורנליוס ונדרבל, שהתעסק

באל-כימיה ופיסיקה. בשנת 1920 הציע למלך אנגליה, יעקב הראשון, לבנות

ספינה המסוגלת להמצא זמן רב מתחת למים. המלך קיבל את ההצעה ונתן לו

את הכסף הדרוש לבנין הצוללת. בגלל עיכובים שונים נשלמה בנית הצוללת רק

ב-1634. ובחודש יולי הפליגה בפעם הראשונה מתחת לפני הנהר תמוזה, מוסט-

מינסטר ועד גרינביץ.

הצוללת הראשונה הפליגה בעזרת משו-

טים הקבועים באופן שהמים לא יוכלו לחדור לתוך הספינה. בצוללת נמצאו

12 מלחים ו-3 קצינים. הקצין הראשון היה, לפי המסופר, המלך בעצמו ובכבודו,

השני — ונדרבל.

האמצאה החשובה ביותר בצוללת — חידוש האויר לנשימה. בימינו מצטיידת

הצוללת בחביות של חמצן צפוף הדרוש לנשימת כל חי. עד היום לא הוברר

באיזה אופן הומצא אויר לנשימה לתוך הצוללת של ונדרבל. ידוע רק, כי ונדרבל

לקח אתו חבי תקטנה ובה מין נוזל. כש-

האויר בסירה נתקלקל שפך ונדרבל על הרצפה קצת מהנוזל והנוסעים יכלו

לשאוף רוח שוב באופן חפשי. מה היה הנוזל הזה — סוד הוא ותרכבתו לא

הובררה עד היום.

..דעו את הים ואהבו אותו

קרוב לחדשיים ימים נמשך קורס החובלים ובמשך זמן זה השתדלתי להכיר כל אחד מכם הכרה אישית, אני יודע ומעריך את הרצון הרב שנתגלה בין רוב אנשי הקורס ללמוד. אני ראיתי ורואה בכם אנשים מבוגרים אשר תנאי הארץ והמלחמה בה אנו עומדים, מצוים עליכם התבגרות ונעלות. הננו עתה שכורי נצחון ונדמה לי שלעתים קרובות הננו נתפסים למין פנוק ידוע המשכיחנו את העבודה הקשה והשחורה המצפה לנו. האויב עדיין לא הוכרע, לפי כל הסמנים המרחפים באויר, חוגר הוא אונים להתמודדות מכרעת. ונשאלת השאלה הבאמת יודעים ומעריכים האנשים את עצם קיומו של קורס כזה בימי תכונה אלה? ואם גם נניח שעברנו את ימי הקרבות והם לא ישובו, היודעים אנו עד כמה אחראית תהיה עבודתנו, דוקא עתה, להקים לעמנו חיל ים ממושמע ומסודר? היודעים האנשים את תפקידם כמדריכים של אנשי קיבוץ גלויות? היודעים הם להעריך כל פרט ופרט אשר כה דשנו בו בשעות הספורות שניתנו לנו? אמנם הסיכום עוד מוקדם, עוד ארוכה הדרך לפניכם וימים יגידו ויוכיחו אם חדשיים אלה עוררו אתכם למחשבה ולפעולה פוריה. אולם, ברצוני לקרוא אליכם קריאה מודגשת וחזקה אשר אני תקוה שתחדור אליכם: אל תאחו בכם השאננות, המשיכו ללמוד ביתר עז. דעו את הים ואהבו אותו. ראו בתפקידכם חובה קדושה ומסרו לה את אונכם ובעיקר הבטיחו לי שבכל מקום בואכם תהיו נעלים בהתנהגותכם, בהופעתכם. חיל־הים צעיר הוא לימים ורבות השגיאות הנעשות, אל תהא הביקורת שלכם לשם ביקורת, אלא הטו שכם ושאו בעול: לתקן, לבנות ולהאדיר כח. ואם כך תתנהגו, מובטחני ששמחת היצירה תאחו בכם וכל עבודה קטנה ופעוטה ביותר שתמלאו, תוסיף נדבך להרמת ערכו ואונו של חילגו — חיל הים. היו נכונים ורוחם של ימאים עזי נפש וברי לבב תלווה את דרככם.

(דברי המפקד שלמה במסכת הסיום של קורס התובלים)

תיבת הדאר

לכב' המערכת, "חיל־הים"

רוצה אני להעיר לכם על חסרון גדול בעתון "חיל־הים". — אין בו כמעט חומר כללי רק חומר משלנו א"י. הצי הישראלי הוא עדיין צעיר מאד, ואין לו עוד "היסטוריה" ארוכה שאפשר יהא כבר להסתפק רק בחומר שמ ספק הצי שלנו וימאיו. אנו צריכים ומוכר־ חים ללמוד מעמים שיש להם מסורת ימית. משום כך רצוי מאד שבכל חוברת וחוברת יבואו דברים כלליים, כגון: תולדות אדמי־ רלים מפורסמים ומלחמותיהם הימיות; קרבות ימיים מפורסמים, וביחוד קרבות שבים־הת־ כון. וכן על חדושים טכניים בציי העולם. כל הדברים הללו מענינים את הימאי ולא כל אחד שולט בשפות אירופיות שיוכל לקרוא את החומר הזה בספרים לועזיים. על עתון "חיל־הים" לספק גם חומר מענין זה לקרוא הימאי.

בכבוד רב, ח. כ.

אידיליה במטבח הימאים

סִירַת-מִפְרָשׁ

המנגינה: ד. סמבורסקי

המלים: יעקב ליכטמן

פָּנוּמוֹן: מִפְרָשׁ מַלְבִּין עַל כְּחוֹל הַיָּם.

עוֹלָם גָּלִים מֵאֵין הַסּוּף.

הַלָּכָה סִירָה לְקַצוֹת אֶפְסִים

חוֹתֵר מִלָּח אֶל צוּ-אֵין-חוּף.

ב.

וְהַלָּאָה הַלָּאָה הִיא גִבְסַת

חֲלוּמָה — הָאֶפְסִים.

וּבִזְרִיחָה הַמִּשְׁתַּקֶּפֶת

יָרֵן חֲלִיל הַמְרַחֲקִים.

א.

סִירַת מִפְרָשׁ בְּלִיל פְּרוּעַ —

זֶה דְּרָכָה הַגּוֹרֵל

וְעַל דִּגְלָה חֶרֶת הָרוּם

כּוֹד צְחוּקָם לַלְּגִלִּים.

פינת השעשועים

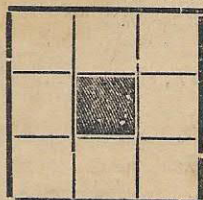
של שחקנית הקולנוע דרגיל. 45. נחל המש-
תפך לים-המלח. 46. גבנר יהודי במגלת
אסתר. 47. אנשו תל-חי וכפר עציון.
48. סגוף. 49 לא מלומד, איש פשוט.
51. רקיע. 53. מדוע. 54. עליו מונף הדגל.
55. ממציא הטלפון. 56. מלת שאלה. 58. מט-
בע צרפתית קטנה. 59. מלה שהאנגלים מש-
תמשים בה מאוד בדבור.

מ. שבצן

חילול

מלחים בבית-המלח

ב"בית המלח" היו 8 חדרים שהיו ערוכים
כמראה בצור: המשרד במרכז וכל שמונת
החדרים מסביב לו.

יום אחד הגיעה לבית-המלח קבוצה של
ימאים שהושכנו בכל חדרי בית-המלח על
מנת שישתדרו בו כרצונם.

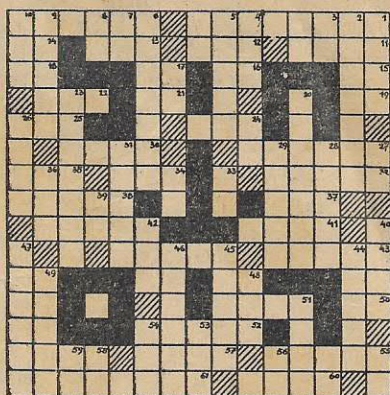
בלילה הראשון ראה מנהל בית-המלח, כי
באגף הדרומי של בית-המלח לנים ימאים
פי ששה מבכל אגף אחר. הוא העיר להם
בבוקר על כך, כי מוטב לא להצטופף כליכך
באגף הדרומי.

בלילה השני גלה המנהל, כי באותו אגף
דרומי לנים ימאים פי חמשה מבכל אגף אחר,
ושוב העירם על כך.

בלילה השלישי הסתדרו הימאים באופן
שמספרם באגף הדרומי היה עתה רק פי
ארבעה מבכל אגף אחר.

לדרישת המנהל הסתדרו בלילה הרביעי
באופן שמספרם באגף הדרומי היה פי שלשה
מבכל אגף אחר, בלילה החמישי פי שנים,
ולבסוף בלילה הששי ראה מנהל בית-המלח
לשביעת רצונו כי מספר דם-ימאים היה עתה
שוה בכל אגף.

מה היה המספר הקטן ביותר של הימאים
וכיצד הסתדרו בכל לילה?

תשבץ "חיל הים"

מימין לשמאל:

1. מחבר "אי המטמון". 6. אישים.
11. כלי-זין עתיק. 12 רבי נחמן קרוכמל.
13. נע... 14. חבר. 15. חצי פרפר. 16. עוף
- טורף. 17. לא מקומי. 18 מבני נוח. 19 שונא
- היבשה. 21. אוהב דבש. 22 ... כל הקיצים.
24. עיר הקודש (ר"ת). 25. בעל חי תמים.
27. ארץ אלף האגמים. 30. תלמיד בית
- הספר אוהבים לערוך... 34. ג"ר. 35. זווה בלי
- סוף. 37. גשם. 38. "זבולון לחוף ימים..."
41. עליהם תולים חפצים. 42. תפילת-ערב.
43. אורות ו... 45. צי ספרדי. 48. אויב.
49. תן. 50. שמא. 51. המולה. 52. בעבורה
- אנו נלחמים. 55. פואמה גדולה של שניאור.
57. ההפך של נקנה. 58. הר חורב. 60. נקודה
- עברית בגליל. 61. בני דתו של גנדי.

מלמעלה למטה:

1. קוץ. 2. סופר רוסי. 3. גבול ארצנו
- ממערב. 4. דגא צבאית עברית. 5. עיר
- הגונדולות. 6. אנית-קרב. 7. לא בת.
8. זנוק. 9. ממשלתו הכירה ראשונה
- בישראל. 10. הרגשת החיך. 17. איש
- תככים ורוע. 20. סופר רוסי. 23. אגדת ילדים,
- על ילדה לא נקיה. 24. נצה. 26. מורה, שעות.
28. כל ילד יהודי... 29. מפעל הכוח על
- הירדן. 31. חדשה. 33. מרווה הצמחים בלי-
- לות הקיץ. 34. מצבה. 36. עד ... דם.
39. מיניסטר. 40. מדרכה על שפת הים.
42. מחקר הבלתי-נודע. 44. שמה הפרטי

ביום שקט ורוגע גם אתה קברניט מומחה ויודע

(פתגם ספרדי)

רגל בין המחנה לבין חטיבה 7 במגרש המחנה.

התוצאה היתה 6:1 לטובת קבוצת מחנה חיל-הים. יש לציין שמחטיבה 7 היו חסרים 3 מהשחקנים הטובים. התחלת המשחק היתה שווה, והכדור עבר מצד לצד. כעבור בערך 30 דקות קבוצת חיל הים התחילה לעלות על הקבוצה המתנגדת.

אחרי החצי הראשון של המשחק היה המצב 2:0 לטובת חיל-הים. בחצי השני התקיימה קבוצתנו את שער חטיבת 7 לעתים קרובות מאד. כפי שזכור למעלה, התחרות נגמרה 6:1 לטובת חיל-הים.

חיל הים מחנה חיפה — הפועל

חיפה 0:4 0:1

ביום השבת 25.9.48 בשעה 4.30 אחה"צ נערכה התחרות כדורגל בין חיל הים מחנה חיפה לבין „הפועל” חיפה. המשחק עמד על דרגה נאה. קבוצת חיל הים שלטה כמעט במשך כל הזמן במשחק. יש לציין כי „הפועל” חיפה הופיע בהרכב מחוזק על ידי הוספת ארבעה שחקנים ממכבי חיפה וממכבי אבשלום פ"ת: השוער פליבצקי ממכבי חיפה, המרכזי שלפנברג ממכבי חיפה, זייפרט מ-מכבי חיפה, ששימש בתור רץ וצימט ממכבי אבשלום פ"ת ששימש בתור רץ ימני. על אף הרכב זה של קבוצת „הפועל” חיפה הר-אתה קבוצת חיל הים משחק מרוכז ויפה, והיתה ראויה לנצחון זה. יש להעריך נוסף לזאת את קבוצת חיל הים במשחק זה בהיותה קיימת אך ורק כחודש ימים.

את השערים הבקיעו הקיצוני השמאלי (1), החלוץ המרכזי (1), והמקשר הימני שלנברג (2).

בין שתי הקבוצות בלטו בקבוצת חיל הים. שורת הרצים והמרכזי גרוסמן. ב„הפועל” יש לציין לטובה את ההגנה ואת הרץ המרכזי שלפנברג.

תחרות בוקס ב-17.9.48

חיל-הים (צבא) — מכבי ת"א

התחרות התקיימה בקולנוע „גורנינה” והיה מלא עד אפס מקום.

תחרות 1. בונן (ח"י) — שניידר (מכבי) משקל זבוב.

בונן נצח ע"י ק. או. בסיבוב הראשון. הוא נתן, לאחר 30 שניות בערך הוק ימיני בסנטר של יריבו והשכיב אותו.

תחרות 2. עובד (ח"י) — יעקב (מכבי). עובד נצח את יעקב בקלות על נקודות. אילו שופט הזירה לא היה מושך את הספירה יותר מדי זמן, היה מנצח עובד בק. או. כי ידיבו היה על הרצפה שלוש פעמים עד ספירה „9”. עובד הראה יכולת רבה, ומכה חזקה.

תח. 3. שטיינר (ח"י) — מקלר (מכבי):

שטיינר הפסיד בסיבוב השני ע"י ק. או. סכני. איש המכבי היה הרבה יותר כבד, כך ששטיינר העדיף להפסיק בתחרות.

תחרות 4. בנדל (ח"י) — שטרן

פלמ"ח (מכבי):

שני המתאגפים הראו יכולת רבה, והיה זה מאבק מרתק. בנדל שהוא מ„חנה סנש” נצח לפי נקודות.

תחרות 5. לבקוביץ — בנדר,

שניהם חיל-הים יפו

בגדד שנסה להתקיף כל הזמן, לא היה יכול לפגוע בלבקוביץ, ולבקוביץ נצח בתחרות זו. לפי דעת כל הקהל.

תחרות כדור-עף וכדורסל:

ביום א' 12.9.48 התקיימה תחרות כדור-עף וכדורסל בין סדני-עלי לבין מחנה חיפה. בכדור-עף סדני-עלי נצחה בתוצאה 2:0 במשחק הראשון סדני-עלי נצחה בקלות 15:7, במשחק השני התוצאה כבר היתה 13:7 לטובת המחנה, אך בסוף הפסיד מחנה חיפה עוד את המשחק 15:13.

בכדורסל הנצחון היה למחנה חיפה בתוצאה 37:24. החיפאים שלטו על המשחק מתחילתו ועד לסוף. המשחק היה מהיר ויפה. תחרות כדורגל מחנה — חטיבה 7 ביום רביעי 15.9 התקיימה תחרות בכדור-

צייר: יוחנן סימון

החותרים

חוברת ד'

הצלום בשער: צלום רשמי של חיל-הים. - השרטוטים והכותרות: ד. גלבוע.

קריקטורות: גלעד, מ. אריה

האחראי: מחלקת התרבות של חיל-הים.

כתובת המערכת: מטה חיל-הים — מחלקת התרבות.

דפוס "ספר"